

OUD HOORN

nummer 1

28e jaargang,
15 maart 2006

In dit nummer o.a:

- 400 jaar bouwgeschiedenis Protestants Weeshuis
- Verslag najaarsledenvergadering
- Het documentatiecentrum
- Financieel jaarverslag

Kwartaalblad van de Vereniging Oud Hoorn.
Losse nummers, voorzover voorradig verkrijgbaar tegen betaling van € 4,55 per stuk voor leden en € 5,70 voor niet-leden.

Vereniging Oud Hoorn:

Onder de Boompjes 22
1621 GG Hoorn
Tel. 0229-273570
Tevens voor opgave nieuwe leden
www.verenigingoudhoorn.nl
e-mail: info@verenigingoudhoorn.nl

Openingsdagen verenigingsgebouw:

dinsdag, donderdag en
zaterdag 10.00-16.00 uur

Bestuur:

A.G.F. van Weel, voorzitter
Mevr. P.M. Huisman, secretaris
J.H.J. Spiekker, penningmeester
Mevr. M. Faber-Zwart
J. Floris
J. Bronkhorst
C. Droog
L. van Apeldoorn

Contributie Oud Hoorn:

minimaal € 20,50 per jaar, inclusief toezending van het kwartaalblad.

Lidmaatschap voor het leven door:

- een éénmalige bijdrage van minimaal € 572,- indien het lid 45 jaar of ouder is, of door:
- een éénmalige bijdrage van minimaal € 409,-, indien het lid 55 jaar of ouder is.

Giro 72 29 54 t.n.v.

Vereniging Oud Hoorn,
Onder de Boompjes 22, 1621 GG Hoorn

Redactiecommissie:

L.P.M. Hoogeveen, R. de Knegt,
B.H.T.J. Leek, H.W. Saaltink,
F. Uiterwijk, F.L. Zack

Redactie-adres:

Mevr. F. Uiterwijk, Geldersesteeg 27
1621 LA Hoorn, tel. 0229-210220
femkeuiterwijk@hetnet.nl

Ereleden:

Mr. dr. B.R. Canneman (1909-1982)
H. Krijgsman (1914-1990)
D. Breebaart (1905-2002)
C. Kuppers (1921-1990)
Mevr. drs. H.M. van den Berg (1918-2005)
J.L.N. Dijkstra (1930-1992)
J.M. Baltus (1939-1994)
J.P.H. v.d. Knaap
J.E.J. Lamers
A. de Graaf
L.P.M. Hoogeveen
A. Boezaard
Mevr. F. Uiterwijk

Copyright:

Gehele of gedeeltelijke overname van teksten en/of illustraties uit dit blad is alleen toegestaan na toestemming van de auteur of de redactie van Oud Hoorn.

Productie kwartaalblad:

Vormgeving en pre-press:
Intro Scan- en Digitaliseringsburo,
Heerhugowaard
Druk: Drukkerij Klaassen B.V., Zwaag

INHOUD

400 jaar bouwgeschiedenis Protestants Weeshuis	3
Van de bestuurstafel.....	14
Jaarverslag Kerkmeijer-De Regtstichting.....	19
Lezers schrijven.....	20
Verslag van de najaarsledenvergadering.....	22
Het documentatiecentrum van Oud Hoorn.....	28
Multifunctionele ruimte in gebruik genomen	30
Nieuwe boeken in de verenigingswinkel.....	31
Stadsbeeld, restauraties, wijzigingen, verval.....	32
Men vraagt ons.....	40
Financieel jaarverslag.....	43
Hoe Hoorn veranderde.....	48

Bij de voorplaat:

Het poortje van het voormalige Protestantse Weeshuis is te vinden in de Achterstraat. Eeuwenlang kwamen de weeskinderen door dat poortje in de vertrekken en de tuin, die bij dat weeshuis hoorden en waar ze onder leiding van een 'vader' en 'moeder' dag en nacht verbleven. Bovenop het poortje staat niet alleen het wapen van Hoorn, de eenhoorn met de bazuin tussen zijn knieën, maar ook een meisjesbeeld met de bijbel in haar hand en rechts een jongensbeeld met een brood onder z'n arm, want daar had een ouderloos kind volgens de toenmalige normen het meest behoefte aan! Op het poortje met mooie bloemguirlandes is nog het jaartal 1620 te vinden, maar dat jaartal klopt niet, want het poortje is er pas in 1729 neergezet. De geschiedenis van het weeshuis en dus ook van het poortje kunt u lezen in het artikel, dat hiernaast op pagina 3 en verder is afgedrukt.

Foto's en illustraties:

Archief Westfriese Gemeenten, P. Groot, P. Nooteboom, J. Peenstra, J. Plukkel, A.G.F. van Weel, F. Zack.

Volgend nummer en inleverdatum kopij:

Het volgende nummer (28e jaargang nr. 2) zal omstreeks 15 juni 2006 verschijnen. U wordt verzocht eventuele kopij voor dit nummer uiterlijk 1 mei 2006 in te leveren bij het redactie-adres: F. Uiterwijk, Geldersesteeg 27, 1621 LA Hoorn.

Westfries Museum:

Rode Steen 1, Hoorn (tel. 0229-280022). Geopend: het gehele jaar, maandag t/m vrijdag van 11.00 - 17.00 uur, zaterdag en zondag van 14.00-17.00 uur.
Bureau: Achterom 2-4, 1621 KV Hoorn.

Westfries Archief:

Regionaal Historisch Centrum voor oostelijk West-Friesland.
Bezoekadres: Blauwe Berg 5c, 1625 NT Hoorn
Postadres: Postbus 603, 1620 AR Hoorn
Telefoon: 0229-282500
Email: info@westfriesarchief.nl

De studiezaal is geopend van dinsdag tot en met vrijdag van 9.00-17.00 uur.
Vanaf 16.30 uur kunnen geen stukken meer worden aangevraagd.
Avondopenstelling elke tweede en vierde donderdag van de maand van 19.00-21.45 uur.

Museum van de Twintigste eeuw / Maquette Hoorn anno 1650.

(Eigendom van Vereniging Oud Hoorn):
Bierkade 4 en 4a, Hoorn. Geopend: dinsdag t/m zondag van 10.00-17.00 uur.

400 jaar bouwgeschiedenis Protestants Weeshuis

Ana van der Mark

De geschiedenis van het weeshuis in Hoorn is lang en gecompliceerd. Niet in het minst door de verwarring over de naamgeving. In Hoorn bestonden in de 16^e en 17^e eeuw verschillende weeshuizen met namen als 'Burgerweeshuis' en 'Huiszittende Armen-weeshuis'. Zij gaan vanaf 1795 samen verder onder de naam 'Protestants Weeshuis' en betrekken de gebouwen van het voormalige Mariënklooster aan de Achterstraat.

Over het leven van de wezen in het Protestants Weeshuis verscheen in dit tijdschrift het verhaal van Alie van der Woude die als vijfjarig meisje rond 1900 in het weeshuis werd opgenomen.¹ Minder aandacht is tot nu besteed aan het gebouwencomplex.

Tijdens een stage op het Bureau Monumentenzorg van de Gemeente Hoorn kreeg ik de opdracht historisch onderzoek te doen naar de bouwgeschiedenis. De zoektocht begon in het Westfries Archief waar de documenten van het Protestants Weeshuis zijn ondergebracht. Het onderzoek werd aangevuld met beeldmateriaal afkomstig uit het Westfries Museum en werd verlevendigd door gesprekken met inwoners van Hoorn die als kind in het weeshuis gewoond hadden.²

Dit artikel is een weergave van het onderzoek en gaat niet zo zeer over het weeshuis als instelling tot verzorgen van ouderloze kinderen maar over de geschiedenis van het huis der wezen, de gebouwen waar zij onderdak vonden. Het beslaat een periode van bijna vierhonderd jaar en eindigt in 1958, wanneer het toenmalige College van Regenten zijn ontslag indient bij Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Hoorn, omdat het weeshuis zijn functie had verloren.

In de bouwgeschiedenis zijn vier perioden te onderscheiden:

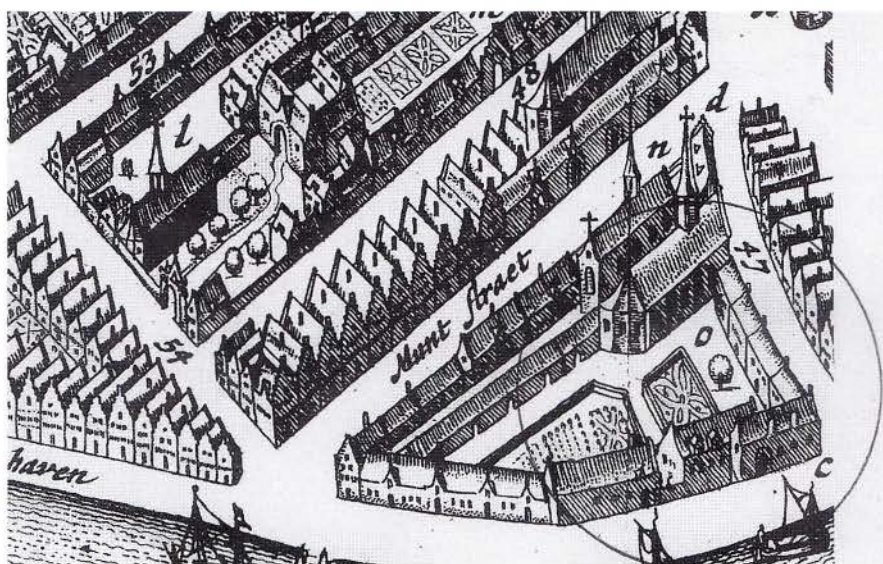
1. De kloostertijd 1408 – 1574
2. De periode van het Burgerweeshuis 1574 – 1795
3. Het Protestants Weeshuis tot aan de brand in de Mariakapel 1795 – 1877
4. Protestants Weeshuis in de moderne tijd 1877 – 1958

1. De kloostertijd 1408 – 1574

Over de vroegste periode van de kloostervorming in Hoorn zijn een aantal boeken geschreven.³ Voor dit artikel is van belang te weten dat het St Mariën of Maria klooster in 1408 werd gesticht aan de Achterstraat en bestond uit een stenen kapel met daarbij behorend klooster. Op de kaart van Blaeu (1649) is te zien hoe de ligging van de kloostergebouwen is. (afb. 1) Op

een driehoekig perceel wordt een groot gedeelte van de gebouwde omgeving ingenomen door het klooster. Aansluitend aan de Mariakapel aan de Achterstraat zijn een aantal met elkaar verbonden huizen te onderscheiden die een gesloten blok vormen en de rooilijn van de Turfhaven volgen. De zijde van de Turfhaven bestaat uit drie gebouwen van verschillende hoogte. Samen met de gebouwen aan de Muntstraat vormen ze de begrenzing van de binnentuin. Opvallend is de ligging van de Catharina kapel (aan de Muntstraat) die zeer dicht tegen de kloosterkapel aanligt.

De Mariakapel werd in 1573 door de Gecommitteerde Raden van West-Friesland in gebruik genomen als artilleriehuis. Ook het klooster kreeg een andere bestemming. Uit een resolutie van de Vroedschap van 22 januari 1574 blijkt dat het Mariaklooster, naar aanleiding van een verzoek van de regenten om aan de arme weeskin-

afb. 1: Kaart Blaeu, 1649. In cirkel rechts kloostergebouwen.

deren van Hoorn een van de kloosters toe te wijzen, de plek werd waar het Burgerweeshuis zich vestigde. In de 'Giftbrief,' waarmee Prins Willem van Oranje toestemming geeft, staat dat de 'burgemeesteren hiertoe genootsaect zijn geweest deur den overvloedigen aenwasse der selver kinderen.'⁴

Aanvankelijk moesten de wezen het gebouw delen met de Graaf van Bossu die hier drie jaar lang gevangen werd gehouden door het stadsbestuur.

2. De periode van het Burgerweeshuis 1574 - 1795

Van de eerste tijd dat het klooster de weeskinderen huisvestte is ons niet veel overgeleverd.⁵ De oudste afbeelding waarop 'T Wees Huys voorkomt is uit 1727. (afb. 2) Op de tekening van Cornelis Pronk is het weeshuis met aangrenzende kapel te zien vanaf de Achterstraat. Opvallend is de a-symmetrische plaatsing van het poortje. Het doet vermoeden dat in de kloosterperiode op deze wat vreemde plaats een poort heeft gestaan om de binnentuin te bereiken. In de binnentuin van de kapelwand was een toegang waardoor de nonnen vanuit het klooster in de kapel konden komen.⁶

Een tweede afbeelding van Pronk uit hetzelfde jaar toont de binnentuin. (afb. 3) Links op de tekening is de koorpartij van de Mariakapel met aan de rechterkant de gebouwen waarin het weeshuis gevestigd was. Zoals bekend was de Mariakapel in die tijd reeds in gebruik als wapenopslagplaats. De binnentuin werd gebruikt als bleekveld. Waarschijnlijk was het in de eerste periode niet nodig aanpassingen aan de gebouwen te doen. Het voeren van een huishouding voor een kloostergemeenschap komt in feite overeen met die van een weeshuis. Wat de indeling van de ruimtes betreft eisen beide een

afb. 2: tekening Pronk, 1727.

grote keuken, gemeenschappelijke eetzaal en slaappleatsen. Die kunnen zowel in individuele vertrekken als in zalen ondergebracht zijn. In 1729 komt daar verandering in en wordt besloten om een gedeelte van het weeshuis gelegen aan de Achterstraat af te breken. Op dezelfde plaats zal een nieuw gebouw komen. Het gaat om bouwblok A op de reconstructietekening (afb. 4).

In het archief van het weeshuis is terug te vinden welke eisen er aan de nieuwe bebouwing gesteld werden.⁷ De overeenkomst: 'Conditien die de regenten van 't Weeshuys met approbatie van de Wel Edele Groot Agtb. Heeren Burgemeesters en Vroetschappen presenteren', wordt gesloten met meester timmerman Gerrit Hogeboom, hij zal hiervoor in drie termijnen betaald worden. Onder aan het contract blijkt dat Hogeboom het werk daadwerkelijk heeft uitgevoerd: op 15 oktober 1729 ontvangt hij de derde en laatste termijn waarmee hij voor het totale werk fl. 6.718, 50 ontvangen

heeft. We kunnen dus vaststellen dat Gerrit Hogeboom de uitvoerder en waarschijnlijk ook ontwerper van het huidige weeshuis is geweest, een voor die tijd niet ongebruikelijke praktijk.⁸

Een nadere bestudering van de 'Conditien' ook wel 'bestek' genoemd laat zien dat het uit 36 artikelen bestaat waarin nauwkeurig het hele proces van de verbouwing wordt vastgelegd inclusief het juiste materiaalgebruik. Allereerst de maten van het project: een lengte van 81 a 82 voet met een breedte van 26 voet.⁹ Vervolgens wordt stapsgewijs de werkwijze beschreven: te beginnen met het leggen van het fundament (art. 2 - 5) tot en met het aanbrengen van het fries met de kroonlijst (art. 16). Artikel 10 biedt inzicht in de indeling van de vertrekken. Er zijn twee grote vertrekken aan de noordkant (aan de binnentuin) waar op de grond 'blauwe Woerdse bakken van een couleur' gelegd worden. In de keuken eveneens aan de binnentuin komen 'beste hele blau-

we oude stenen'. Aan de straatkant komt een groot vertrek waar houten vloerdelen van eiken gelegd worden evenals in het 'comptoir'.¹⁰ Artikel 19 geeft aan dat er verschillende bedsteden moeten worden ingebouwd voorzien van deuren en kasten. Ook de maten en de vorm van de ramen worden nauwkeurig omschreven: (art.22) zestien kruiskozijnen alsmede twee dakkozijnen in het midden van de voor en achtergevel waarin 'best spiegel glas' met zijn roeden geplaatst moet worden (art. 27)

Is het al bijzonder dat een dergelijk bestek wordt teruggevonden, het wordt nog interessanter er een in het Westfries Museum bewaarde schetstekening naast te leggen. (afb. 5) Hoewel de tekening niet gedateerd noch gesigneerd is, is het goed mogelijk dat dit een schets is die bij het bestek hoort.¹¹ Op de tekening is te zien dat de gevel een symmetrische indeling heeft met kolossale pilasters op de hoeken. In de risalerende middenpartij bevindt zich een toegangspoort. In de fries van het hoofdgestel van de poort is boven de deur 'T Wees Huys in steen uitgehouwen met daarboven de datum van 1729. In het midden van het segmentvormige gebroken fronton is een eenhoorn met tussen zijn voorpoten het wapen van Hoorn. Aan weerskanten van het fronton een weesmeisje met een boek en een weesjongen met een brood. In artikel 5 van de *Conditien* stond: 'En sal de Oude Poort moeten brengen in het midden van 't werk, en sal die verhogen volgens de tekening'. Hiermee is bevestigd dat het om hergebruik van het poortje gaat zoals dat was afgebeeld op de tekening van C. Pronk. Onduidelijk blijft waarom er tegenwoordig niet het jaartal van 1729 opstaat maar dat van 1620.¹² Vergelijken we de tekening met het bestek dan zijn er nog meer overeenkomsten. De begane grond

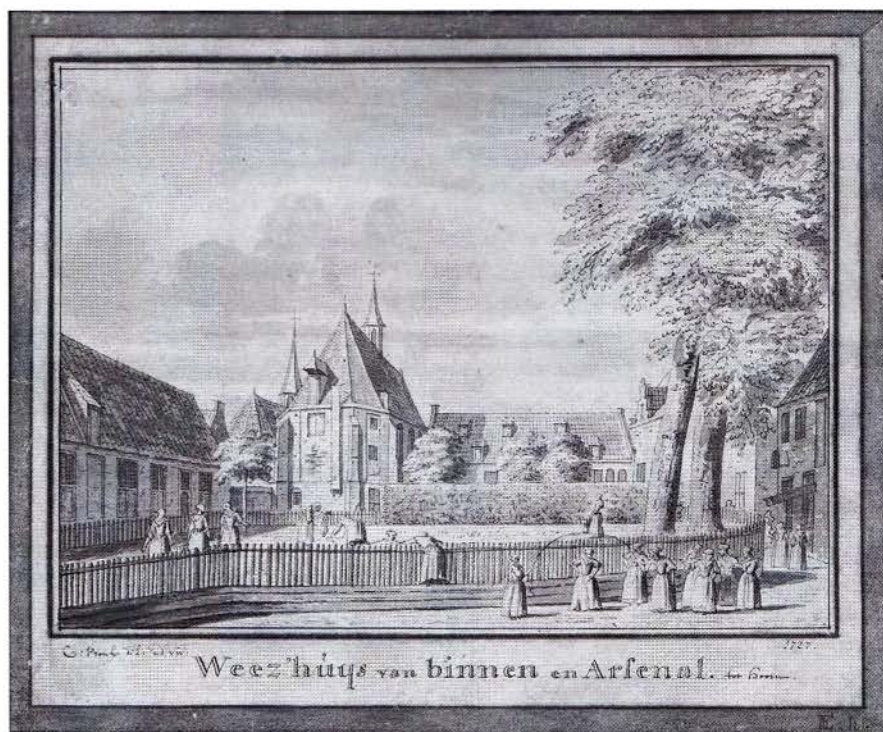
heeft links en rechts van de ingangspartij vier rechthoekige ramen met kruiskozijnen. De eerste verdieping heeft eveneens vier raamopeningen links en rechts waarvan de tweede en vierde opening zijn dichtgemetseld. Op de zolderverdieping zijn drie kapellen waarvan de middelste met een boogvormig segment bekroond is. Op het dak twee schoorstenen.

In het bestek uit 1729 zijn geen aanwijzingen gevonden voor een verbouwing van de overige bouwblokken. Als voormalige kloostergebouwen maakten zij wel onderdeel uit van het weeshuis. Bouwblok C valt op door de hoge kap en blijkt het oudste onderdeel van het complex te zijn. (afb.6) In de hoge kapconstructie zijn op gebintstijl en hanenbalk ingekraste telmerken te zien.¹³ Deze manier van merken waarbij de tekens met een halfroond mesje zijn ingekrast in de vorm van een visje wijst op een bouwperiode van vóór 1550.¹⁴ (afb. 7) Dit zou betekenen dat dit gebouw uit de vroege periode van

het klooster stamt. Een andere bijzonderheid aan de kapconstructie zijn de ronde eikenhouten korbelen die worden afgewisseld met rechte grenen korbelen. Dit doet vermoeden dat de rechte korbelen later (in de achttiende eeuw) zijn toegevoegd.

De conclusie die hieruit getrokken kan worden is dat deze ruimte in de kloostertijd hoog en open is geweest, die dienst gedaan kan hebben als refter of kapel. Er is immers een uit 1435 bewaard gebleven wijdingsakte van de kloosterkapel.¹⁵ Deze akte kan niet voor de stenen kapel gelden, zoals altijd werd aangenomen, omdat die pas later werd gebouwd tussen 1506 en 1508.¹⁶

Het is aannemelijk dat de rechte korbelen zijn aangebracht rond 1795 voor het aanbrengen van een zolderverdieping om meer ruimte voor slaappleatsen te creëren. In die tijd werden namelijk de twee weeshuizen samengevoegd en gingen verder onder de naam Protestant Weeshuis. Uit het onder-

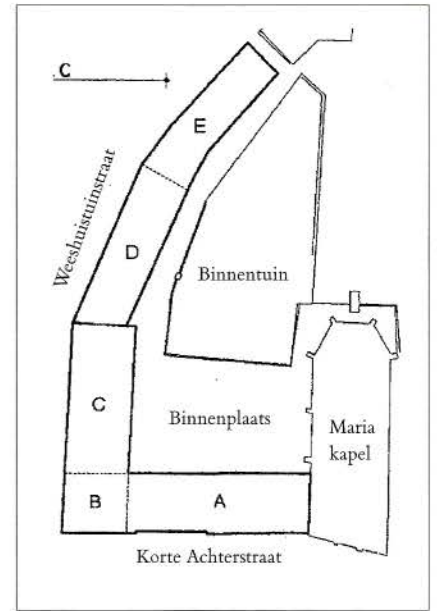

afb. 3: tekening Pronk, 1727.

zoek, dat indertijd plaatsvond om vast te stellen welke gebouwen gebruikt gingen worden, blijkt dat de regenten de voorkeur gaven aan de gebouwen aan de Achterstraat *'Dit heeft gemakken als huisvesting voor de binnenvader en – moeder. Een goede kelder. Een ruime plaats. Als men daar 160 kinderen wil plaatsen dan moeten er nog 25 betsteden op de zolder geplaatst worden. Een nieuwe solder met enige dakvensters zou moeten gemaakt worden. Dan ontbreekt er nog een bakkerij en oven, die men sou kunnen maken in het kleyne ziekenhuis of men moet overgaan op een heel andere schikking voor het gebouw en het werk doortimmeren daar die kruijperijen en die huysjes zijn.'*¹⁷ Uit de rekeningen van twee jaar later blijkt dat er daadwerkelijk wijzigingen hebben plaatsgevonden.¹⁸ Zo werd onder meer betaald aan de timmerman fl. 350,—. De metselaar fl. 250,—. Houtkoper fl. 200,— Steenkoper fl. 125,— Smid fl. 115,— Verver en Glazenier fl. 225,— Loodgieter fl. 140,— IJzerkamer fl. 120,— Voor die tijd zijn dat hoge bedragen. Van bouwblok E is duidelijk dat hierin de kamers van de voormalige bestuurders geweest zijn. Eén

kamer voor de regenten en één voor de regentessen. De situering ligt niet voor de hand, meestal zijn ze dicht bij de hoofdingang. De beide vertrekken hadden behalve een bestuurlijke ook een representatieve functie. Hier werden bezoekers ontvangen in een statige, marmeren hal, bereikbaar vanaf de binnentuin. Links kwam de bezoeker in de kamer van de regenten. Boven de schouw aan de wand hing een schilderij in opdracht van de regenten gemaakt door Adriaan Klick in 1746. (afb. 8) Het schilderij toont de vredesduif omgeven door wapens van bekende regentenfamilies.¹⁹ Hiermee lieten de regenten zien hoe goed hun liefdadige werken waren.

De kamer rechts van het halletje was die van de regentessen. Boven de schouw is een gipsen plaquette (afb. 9). De voorstelling symboliseert de caritas: het verbeeldt de liefde van een moeder. Zij houdt haar jongste kind aan de borst en heeft twee andere kinderen onder haar hoede. Links op de plaquette is een ander caritas symbool te zien: een pelikaan die zich de borst doorboort om met zijn bloed zijn jongen te voeden. Wie de decora-

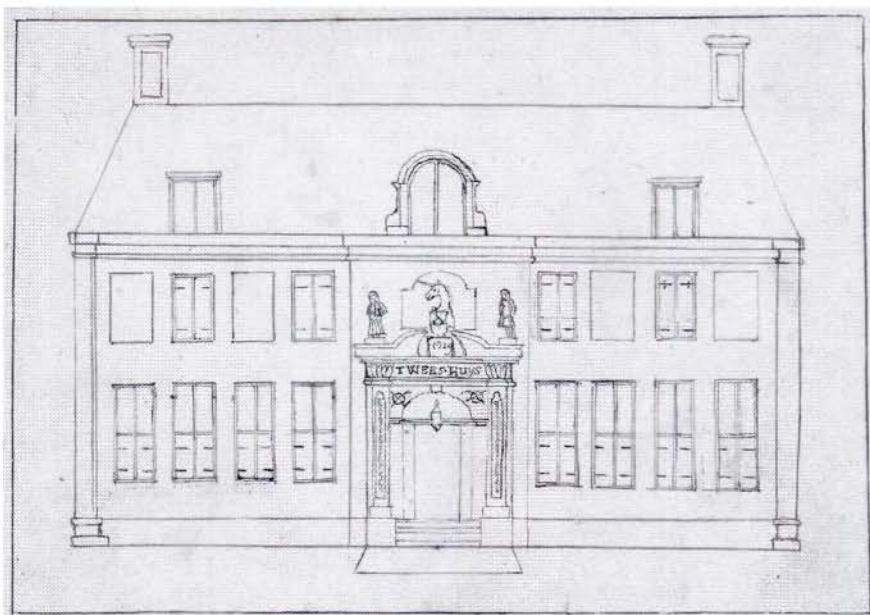
afb. 4: Bouwblok A wordt vernieuwd. Zie afb. 5.

tie heeft uitgevoerd is niet bekend. In de geraadpleegde archieven is geen bevestiging in de vorm van een opdracht of rekening gevonden. De stijl waarin de caritas voorstelling en de decoraties van de hal zijn uitgevoerd wijst op het midden, wellicht einde van de achttiende eeuw.

3. Het Protestants Weeshuis tot aan de brand in de Mariakapel 1795 – 1877

Vanaf 1795 wordt de naam Protestants Weeshuis gevoerd. Blijkbaar is het rond 1820 een moeilijke tijd voor de regenten want er komt een 'missive' van de burgemeester waarin hij schrijft over de verveloosheid van het weeshuis en aanbiedt het onderhoud uit de stedelijke kas te betalen: *'Daar het ons aangenaam zouden zijn dat hierin konde worden voorzien.'*²⁰ Ook hiervan is het bestek bewaard gebleven en het biedt inzicht in de toegepaste kleurstelling.²¹

Het schilderwerk wordt uitbesteed aan Jan Christiaan Lont en Willem Spel voor fl. 130,—. *'Het buitenerven van de huizen langs de Muntstraat, Turfhaven en Achterstraat aan het*

afb. 5: ± 1729. Tekening gevel aan de Korte Achterstraat.

Weeshuis behorend. Met beste steenkleurige olievert voor goten, lijsten, kozijnen en de geruwde stenen. Het blauwverven aan de huizen van de Muntstraat. De voorgevel van het gesticht in de Achterstraat met beste groene olievert bestaande uit Spaansch en Vriesch groen van iedere soort de helft. De huizen langs de Turfhaven en Achterstraat tot aan voorst voorgevel met wagenroene vert. De inscriptie boven den ingang van de gevangenis van Graaf Bossu geplaatst zal aldaar weder met gouden letteren boven voorn. ingang worden gesteld. Ook zullen de beeldjes, de eenhoorn, het duifje en de letters boven den poort in de voorgevel van het gesticht met dezelfde kleuren zooals die thans zijn moeten worden overgevert.

De inscriptie van Graaf Bossu verwijst naar de tijd dat deze graaf in een ruimte in het Weeshuis gevangen zat nadat hij een slag op de Zuiderzee verloren had.²² Dit speelde zich af in 1573. Ter herinnering aan dit geschiedkundige feit werd toen een gedenksteen in de muur gemetseld op de plaats waar de ingang naar de gevangenis was.

*Anno 1573 men zag
In oktober den elfde dag
Graaf Bossu hier veroverd tot Hoorn,
Gevangen in dit Huis hij lag
Even drie jaren na den slag
Die hij op Zuiderzee had verloren*

Stadstekenaar Paul Jolly tekende in de jaren veertig van de negentiende eeuw de binnenkant van deze gevangenis. (afb.10)

In 1847 zijn er plannen van stadsarchitect Bastiaan Blanken voor een verbouwing.²³

Een gedeelte van het weeshuis mag worden gesloopt en daarvoor in de plaats kunnen een washok en berging van brandstoffen komen. Het gaat hier om het gedeelte 'beginnende vanaf de nieuwe muur der ziekenzaal langs de Turfhaven en Achterstraat tot aan het hoofd-

gebouw.'²⁴ (op de reconstructie-tekening is dit bouwblok B). Op 23 januari worden de aanwezige gebouwen publiekelijk verkocht alvorens tot sloop over te gaan.²⁵ Na de verbouwing wordt de plaque van Graaf Bossu teruggeplaatst met toevoeging van een nieuwe tekst in een ander lettertype:

'Het bovenstaande gedenkschrift bevond zich boven de vroeger hier aanwezigen ingang tot de gevangenis. Ter herinnering daaraan is deze steen geplaatst anno 1848'.

Stadsarchitect Blanken geeft de 'nieuwbouw' een gesloten gevel aan de Turfhaven met gebruik van classicistische elementen zoals lisenen en dichtgemetselde bogen. Het is goed mogelijk dat toen ook de ramen van de regentenkamer zijn dichtgemetseld tot nissen om het complex een sobere en strakke uitstraling te geven. Op deze wijze werd de geslotenheid aan de zijde van de Turfhaven benadrukt.

Het weeshuis krijgt in 1857 gasverlichting. Er worden lantaarns aangelegd op de binnenplaats. Over de

afb. 6: Rechts van bomen blok C: hoge kap, oudste onderdeel van het complex.

aanleg voor de algemene zaal in het weeshuis merkt de directeur van de gasfabriek het volgende op: 'Voor het gewone licht 1 lamp; wenscht men de kaarsen bij het onderwijs gebruikte wordende ook weg te hebben dan zullen er in het geheel 6 lichten nodig zijn.'²⁶

In 1871 wordt een nieuwe keuken geplaatst, geschikt voor het bereiden van eten voor 75 personen.²⁷ Het aantal wezen is dan sinds 1795 met de helft verminderd. Toen er in 1877 een brand woedde in de Mariakapel, die voor een enorme verwoesting zorgde, bleef het weeshuis behouden maar was er indirect bij betrokken omdat een van de wezen de brand zou hebben veroorzaakt.²⁸ De brand had het weeshuis niet aangetast maar zorgde wel voor een hoop commotie rondom de herbouw van de kapel.²⁹

4. Protestants Weeshuis in de moderne tijd 1877 – 1958

In 1879 wenst het bestuur van de 'Vereeniging in het belang der Weezenverpleging' uit Amsterdam het weeshuis in 'ogenschouw' te nemen. Het opgemaakte rapport

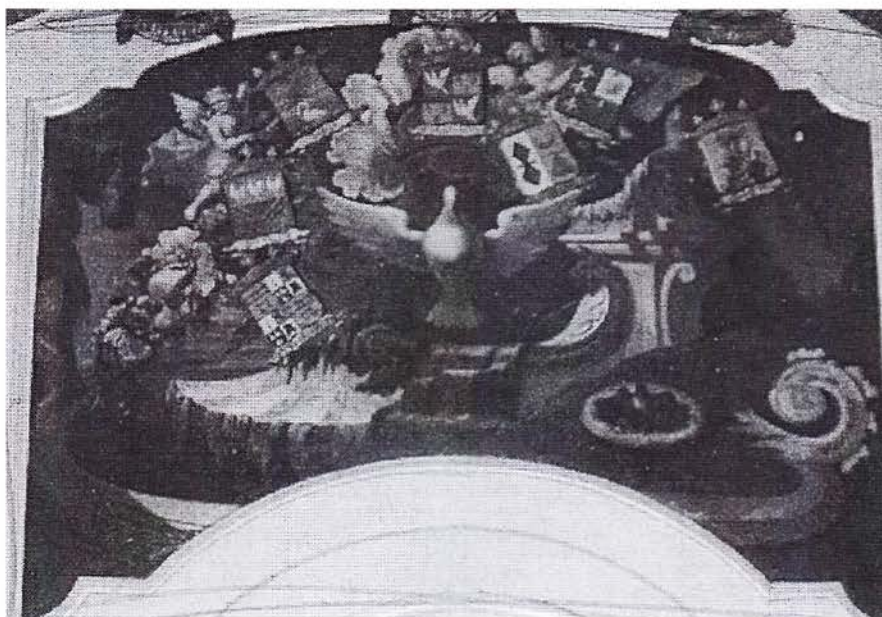
afb. 7: Houten dakconstructie met telmerken van voor 1550.

werd in het tijdschrift met dezelfde naam in 1882 gepubliceerd en biedt inzicht in het gebruik van de verschillende ruimtes: *'Het hoofdgebouw door de achterdeur verlatende komen wij op een groote speelplaats, door eene, ook voor de kinderen toegankelijke tuin, begrensd. Langs deze plaats zijn links de verschillende benedenvertrekken: waschkeuken, keuken,*

*eetzaal, kinderkamer, slaapkamer voor kleine kinderen, naaikamer, regenten- en regenteskamer, mangelkamer en badkamer achtereenvolgens te vinden. Terwijl op de bovenverdieping de slaapzalen voor de jongens en die voor de meisjes en bovendien zeer veel overtollige zolderruimte te vinden is. Het geheel ziet er zeer kloosterachtig uit en maakt een niet verkwikkelijke indruk.'*³⁰ Een reconstructie van de plattegrond laat zien hoe de indeling er heeft uitgezien. (afb. 11)

Interessant is dat in dezelfde periode een inventaris wordt opgemaakt van goederen die zich in het weeshuis bevinden.³¹ Zo is er een droogzolder met dertig droogstokken. Een badkamer met twee zinken en ijzeren badkuipen. En bevinden zich in de keuken zestig tinnen borden. Over de Regenteskamer wordt vermeld dat daar een theeservies aanwezig is en bij de heren regenten twee zandlopers en drie schilderijen.³²

Uit een 'missive' van B & W blijkt dat de Turfhaven in 1882 gedempt wordt met als gevolg dat de grond gelegen aan de noord-west zijde van het Weeshuis niet meer aan de

afb. 8: 1746. Schilderstuk in de regentenkamer.

straat kan afwateren. Het terrein verkeert in 'onzindelijke' staat en B & W zouden het willen kopen. Vanaf 1888 wordt er iedere twee jaar een bestek en voorwaarden voor onderhoud uitgebracht door de stadsarchitect die tevens verantwoordelijk was voor het weeshuis. Stadsarchitect G.J. Hennink schrijft dat er *'enige vernieuwingen en herstellingen moeten plaatsvinden'* en dat in het kader van onderhoud *'De straat achter het weeshuis aan de Turfhaven tot aan de Achterstraat iedere eerste zaterdag van de maand geschrobt dient te worden'*.³³ De waterpomp op de binnenplaats wordt in 1891 vervangen door een nieuwe.³⁴

Het is stadsarchitect J. van Reijendam die in 1900 een voorstel doet om de grote zaal van het weeshuis te voorzien van een betimmering om de jaarlijkse kosten van bijwerken en sausen van de muren te verminderen. (afb. 12) In zijn begroting doet hij meerdere voorstellen voor het omlaag brengen van de kosten van onderhoud. Zo kan hij op de zaalbetimmering die begroot is op fl. 453,— zo'n fl. 75,— besparen *'indien de kast staande in de groote zaal mocht gebruikt worden, mits daarvan twee kasten gemaakt worden en verder opgeknapt'*.

Op een andere plek in het weeshuis namelijk het portaal zou fl. 120,— bespaard kunnen worden omdat *'het nu gewoon stucadoorwerk kan worden in plaats portlandbepleistering, stucmarmor in plaats tegels'*. Zodoende kan het uiteindelijke bedrag fl. 258,— worden. *'Aangezien de kosten der zaalbetimmering daardoor betrekkelijk gering worden, zou ik u alsnog willen voorstellen hiertoe over te gaan'*.³⁵

Dezelfde architect reageert in oktober 1904 op een verzoek van een bewoner van Onder de Boompjes (een straat evenwijdig aan de Turfhaven) die het stuk grond in de vorm van een driehoek aan de kant van de turfhaven

afb. 9: Caritasvoorstelling in de regentesenkamer.

wil kopen.³⁶ Van Reijendam is het daar niet mee eens en raadt verkoop van de grond af. Hij voegt een schetstekening bij van het terrein. (afb. 13) In de bijbehorende toelichting stelt hij voor het weeshuis te herbouwen *'dit oude gebouw voldoet niet meer aan de tegenwoordige en later nog hooger te stellen eischen van hygiëne en vooral toezicht'*. Van Reijendam vindt het niet bevorderlijk dat de verschillende functies over zo veel gebouwen zijn verspreid. Zijn voorstel is het weeshuis aan de zijde van de Achterstraat te behouden en dit voor een gedeelte door te trekken naar de zijde van de Turfhaven. De hoofdingang komt dan op de 'kop' van de bewuste driehoek. Hij geeft op de schetstekening aan dat daarvoor een tuin met een afgesloten hek moet komen. Het achterste gedeelte (op afbeelding 4: D en E) wil hij verbouwen tot zeven woningen met de ingang naar de Turfhaven en tuinen aan de binnenplaats. Waarschijnlijk heeft Van Reijendam het enige voorstel tot een radicale verbouwing van het weeshuis ooit gedaan. Tot uitvoering is het nooit gekomen, hij vertrekt

december 1904 naar Nijmegen.³⁷ De bemoeienissen van zijn opvolgers zoals J. Faber en W. van der Oord gaan niet verder dan herstellwerkzaamheden of kleine verbouwingen. In 1923 komt laatstgenoemde met een plan voor inwendige verbouwing van het weeshuis. Voor het grootste gedeelte kan dit niet door gaan omdat B & W de kosten te hoog vinden. Wel vinden er kleine veranderingen in de jongensslaapzaal plaats en in het interieur van de vertrekken van de binnenhuis ouders.³⁸

Het blijkt een moeilijke tijd voor het weeshuis. De huisbewaarder biedt in oktober *'oude koperen, ketels, tinnen borden en oude gasornamenten te koop aan'*. Zij worden gekocht door de Hoornsche Metaalwarenfabriek.³⁹

B & W willen een gedeelte van het weeshuis en de daarbijbehorende tuin verkopen. Het gaat over het achterste gedeelte vanaf de bestuurskamers. De regenten reageren negatief. Uiteindelijk wordt de tuin verhuurd ten behoeve van de speelplaats voor de school voor fl. 80,— per jaar.⁴⁰ Op 13 december 1926 schrijven de kinderen en het personeel van het weeshuis een brief aan de regenten om te bedanken voor de sinterklaasgeschenken, er staan 11 namen op de lijst.⁴¹

Vanaf 1929 wordt de informatie over het weeshuis minder gedetailleerd omdat vanaf die tijd de regenten slechts 1x per jaar verslag uitbrengen. Het lijkt er op dat er geen ingrijpende veranderingen aan de gebouwen plaatsvinden. Een aantal jaarverslagen achter elkaar is de aanhef als volgt: *'De gebouwen verkeeren over het algemeen in goeden staat. Waar nodig werden verschillende herstellingen aangebracht.'* Na deze aanhef volgen opmerkingen zoals in 1929 *'De muur die de perceelen Muntstraat van de speelplaats van de Gemeenteschool 1 scheidt verkeert in zeer bouwvallige*

toestand, zodat het nodig was deze geheel te vernieuwen'. In 1930 dat de stoelen in de Regentenkamer geheel vernieuwd worden en in 1932 dat er op dat moment 24 kinderen in het weeshuis wonen: 12 jongens en 12 meisjes.

'In verband met het grooter aantal kinderen, vooral jeugdige, werd besloten bij wijze van proef, hen 1 of 2 avonden per week aangenaam bezig te houden gedurende de wintermaanden. Op deze avonden werden handwerken vervaar-

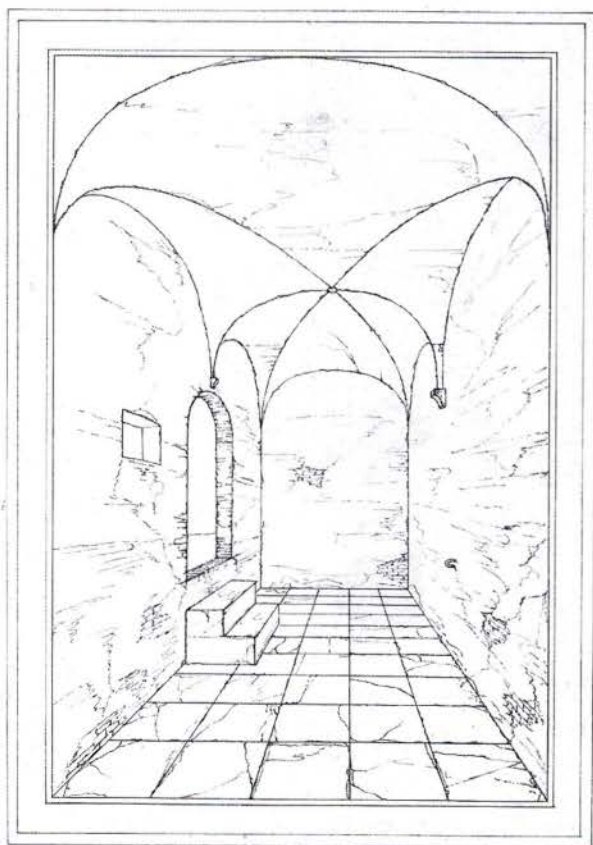
digd en huisvlijt in verschillende vorm beoefend'.

In 1935 verschijnt er een advertentie in een aantal lokale kranten voor een 'vader en moeder'. Het te benoemen echtpaar mag zelf 'geen kinderen hebben te hunnen laste.' Er komen 366 reacties op deze advertentie. (afb. 14) In 1936 wordt opgemerkt dat de loden beelden in de tuin: *Het wapen van Hoorn geflankeerd door een weesmeisje en een weesjongen*, in zeer slechte staat waren

zodat of verwijdering of gehele restauratie noodzakelijk was. Tot het laatste werd besloten.⁴² (afb. 15)

Over de periode van het weeshuis in de oorlog en tot het einde van haar bestaan in 1958 is het archief nog niet geïnventariseerd.⁴³ Het archief bestaat uit zeven dozen die vol met brieven, rekeningen, spaarbankboekjes en dergelijke zitten. Eveneens zijn er nog drie notulenboeken van het College van Regenten over de jaren 1932-1958.⁴⁴ Uit januari 1940 is een brief bewaard waarin staat dat er een militair bataljon in het weeshuis gelegerd zal worden. Het gaat om de Geneeskundige dienst van de Nederlandse Weermacht. In maart van datzelfde jaar heeft het College van Regenten het noodzakelijk geacht een omheining te maken waardoor militairen en wezen gescheiden werden. Tijdens de oorlogsjaren wordt er herhaaldelijk melding gemaakt van de zware omstandigheden waarin een ieder probeert zijn of haar plicht uit te oefenen. Van grote reparaties of wijzigingen aan het gebouw is geen sprake. Op 16 november 1942 kan voor de eerste maal de vergadering niet in de Regentenkamer plaatsvinden omdat die evenals de Regentessenkamer in beslag genomen is door de Duitse militaire overheid.

Na de oorlog, in 1949, zijn er tien kinderen aanwezig waarvan meer dan de helft niet 'echt' wees was. In november 1957 verschijnt er een artikel in het 'Hoorn Signaal' geschreven door D.H. Buiskool.⁴⁵ De aanleiding hiervoor is een discussie die is ontstaan over een wijziging in de bestemming van het weeshuis. B & W willen de gemeentelijke verordeningen zodanig veranderen dat het nieuwe tehuis een kinderkuis wordt. Dit heeft tot gevolg dat het weeshuis

*Het inwendige der gevangenis van Bossu, waarin bij om-
streeks drie jaren na den slag op de zuidzijde ge-
vangen gevestigd was. Looij 10, breedte 10,000
7 voet. Op 27. 1840. 1840. 1840.*

Looij 10

Hoorn

afb. 10: ± 1840, tekening Paul Jolly: binnenkant gevangenis Bossu.

als zodanig per 1 mei 1958 wordt opgeheven.

De gebouwen waarin de wezen hun jeugd doorbrachten staan er nog steeds. Zij zijn de stille getuigen van wat zich hier heeft afgespeeld. Dit onderzoek heeft het historische verhaal dat deze gebouwen herbergen ontsloten en laat zien hoezeer de geschiedenis van het weeshuis verbonden is met die van de stad Hoorn.

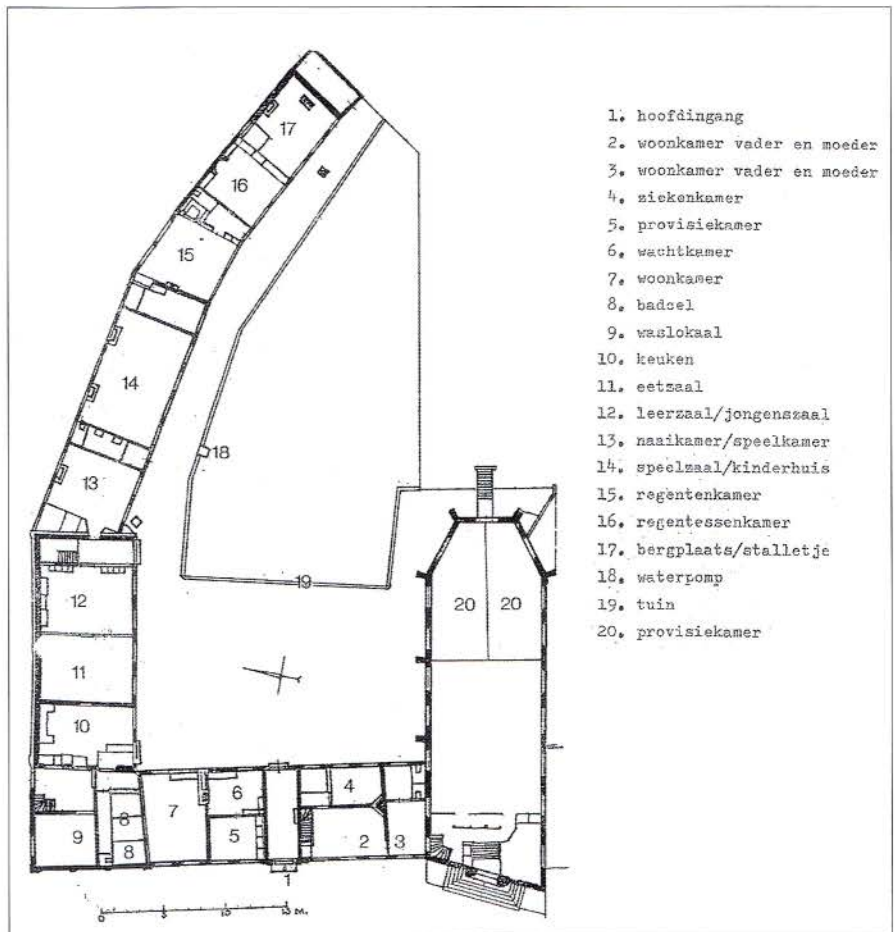
Ana van der Mark volgde de opleiding architectuurgeschiedenis aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Onlangs studeerde zij af aan de nieuwe masteropleiding Erfgoedstudies.

Bibliografie

Primaire bronnen

Archief van het 'Het Protestants Weeshuis te Hoorn' (APW)

1. Periode 1456-1933
Inventarisatie door S. Boot in 1937.
2. Periode 1936-1958
Niet geïnventariseerd.

afb. 11: 1882 plattegrond weeshuis.

Oud Archief der Stad Hoorn
– Repertoria van akten

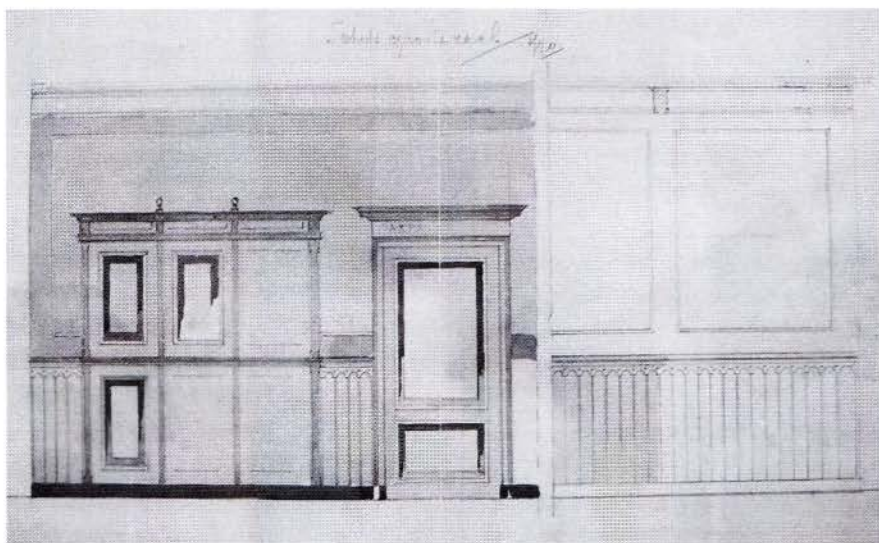
- Punten van deliberatie van regenten (1772-1816)
- Resolutie genomen bij regenten en vrouwenmoeders (1734-1795)
- Notulen der vergadering van de regenten (1772-1795)
- Resoluties van burgemeesters en vroedschappen (1600-1795)

Notariële akten van notaris Nicolaas Carbasius betreffende het Protestants Weeshuis. (1814-1859)

Notariële akten van notaris Gerrit Boldingh betreffende het Protestants Weeshuis. (1859-1864)

Notariële akten van notaris Claas Boldingh (1873)

Kadaster van de Stad Hoorn

afb. 12: 1900. Tekening betimmering grote zaal.

Secundaire bronnen

A. Boezaard, J. van der Heijden, *De Mariakapel te Hoorn, Kloosterkapel, kogelbewaarpplaats, kerk en kunstcentrum*, Hoorn, 1993.

W.A. Braasem et al, *Toen Hoorn nog Oud Hoorn was... Beelden uit een verklonken verleden (1800-1950)* Hoorn, 1980.

M. Boogaarts, *Het Burgerweeshuis te Hoorn 1772-1795*, Scriptie, Hoorn, 1985.

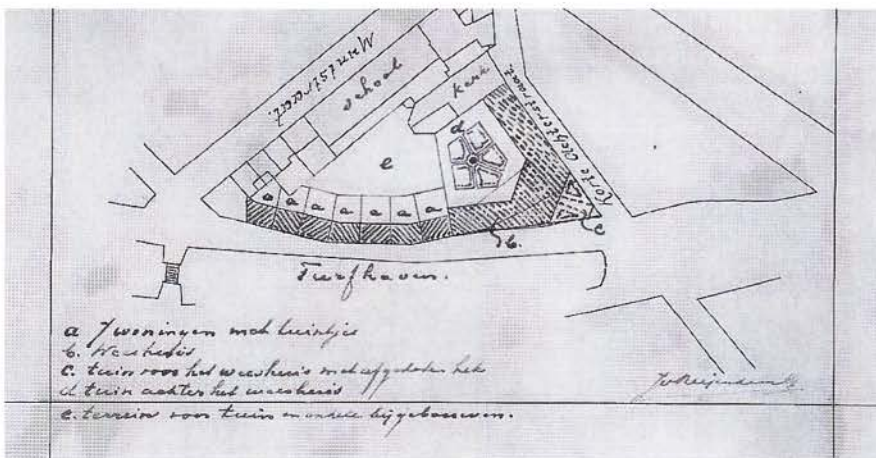
J. Bruinwold Riedel, *Uitbesteding weeshuizen en bestedelingshuizen; onderzoek in loco*, *Tijdschrift der Vereniging in het belang der Weezenverpleging*, (1882) 465-475.

R. Meischke, *Amsterdam Burgerweeshuis*, Den Haag, 1975.

Alie van der Woude, 'Hoorns weesmeisje over haar leven in de Achterstraat', *Tijdschrift Oud Hoorn*, 12 (1990), 59-64 en 94-96. 13 (1991), 36-40.

Verantwoording van de afbeeldingen

1. Kaart van Blaeu, Westfries Archief.
2. Cornelis Pronk, Westfries Museum
3. Cornelis Pronk, Westfries Museum
4. Reconstructietekening, 2HB Bouwadviesbureau, Zwaag

afb. 13: 1904, schetstekening hele terrein.

afb. 14: 1935, advertentie in lokale kranten.

5. Schetstekening, Westfries Museum
6. Weeshuistuin, foto auteur
7. Kapconstructie met telmerken, foto auteur
8. Adriaan Klick, Statenlogement
9. Plaquette regentessenkamer, APW
10. Paul Jolly, Westfries Museum
11. Reconstructietekening van de vertrekken, Westfries Museum
- 12, 13. J. van Reijendam, APW
14. Advertentie, APW
15. Loden weespoppen, foto gemaakt door auteur in de tuin van het Westfries Museum.

Noten

1 Alie van der Woude, 'Hoorns weesmeisje over haar leven in de Achterstraat', *Oud Hoorn*, 12 (1990), 13 (1991).

2 Met dank aan Cees Aay en Alie van Zeben (inmiddels overleden) die als kind in het weeshuis gewoond hebben. En aan Arie Boezaard, Joost Buchner, Jos van der Lee, Wim Oussoren, Hieke Stapel en Henk Zantkuyl voor de inspirerende gesprekken. Speciale dank gaat uit naar Leo Hoogeveen die het geduld had dit artikel te redigeren.

3 Zie hiervoor onder andere A. Boezaard, J. van der Heijden, *De Mariakapel te Hoorn, Kloosterkapel, kogelbewaarpplaats, kerk en kunstcentrum*, Hoorn, 1993.

4 Archief van het Protestants Weeshuis (te citeren als APW) Inventarisnummer 10.

5 Het onderzoek richtte zich in eerste instantie alleen op Hoorn. Wellicht bevinden zich gegevens in archieven buiten Hoorn.

6 Op cit noot 3, 48.

7 Conditien, APW, inventarisnummer 148.

8 Zie hiervoor onder andere R. Meischke, *Amsterdam Burgerweeshuis*, Den Haag, 1975.

9 Het zal hier waarschijnlijk gaan om de Hoornse voet, deze was 27,7 cm en onderverdeeld in 10 duimen.

10 Een klein vertrek waar administratieve aangelegenheden werden behandeld.

11 Verzameling Westfries Museum inv.nr. 02657

12 Het doet vermoeden dat het poortje al eerder was 'hergebruikt'. De datum van 1620 komt namelijk overeen met de stichtingsdatum van een weeshuis dat werd ingericht voor de huiszittende armen in de kerk van de Contra-Remonstranten in de Ramen. Dit weeshuis werd in 1638 weer opgeheven.

13 Telmerken werden gebruikt om de plaats van de verschillende onderdelen van een houtconstructie aan te geven.

14 Vriendelijke mededeling Henk Zantkuyl. Literatuur: H. Janse, *Houten Kappen in Nederland, 1000 – 1940*, Delft/Zeist, 1989, 35

15 Op cit., (noot 3), 25.

16 Op cit., (noot 3), 26.

17 APW, 400. Aangenomen mag worden dat hiermee een uitbreiding wordt bedoeld in de richting van de hoek met de Turfhaven.

18 OAH, 2618

19 Adriaan Klick is een vrijwel onbekende meester in Hoorn, die niet ingeschreven stond in het Gildeboek van het Hoornse ververs- en glazenmakersgilde. Behalve dit schilderij is er geen ander werk van hem bekend. Het schil-

afb. 15a: beeld weeshuisjongen.

derstuk hangt nu in het Statenlogement. C. Boschma-Aarnoudse, *Het Statenlogement in Hoorn*, Hoorn, 2001. 112, 113.

20 APW, 685.

21 APW, 725

22 In de map van P. Jolly, die van 1830-1847 stadstekenaar van Hoorn was, zitten twee tekeningen van het 'inwendige' van deze gevangenis. Verzameling Westfries Museum.

23 In het Weeshuisarchief is te vinden dat vanaf 1835 de stadsarchitect betrokken was bij het onderhoud en beheer van het weeshuis. APW 1014.

24 APW, 1297

25 Teruggelaten in de beschrijving van het kadaster

26 APW, 1516.

27 APW, 1786

28 Het betrof hier waarschijnlijk een 'onvoorzichtigheid' van weeshuisjongen Jan Dirks. Hij was vlak voor de brand op het dak van de kapel geklommen om een vogelnestje uit te halen. In plaats daarvan ontdekte hij een bijennest en stak dit met een lucifer aan. APW, Nr. 9, Notulenboek 9 juli 1877.

29 Zie hiervoor *De Mariakapel*, op cit., noot 1, 54.

30 Apw, 1949.

31 APW, 1956.

32 De drie schilderijen zullen de eerder genoemde twee tekeningen van Cornelis Pronk zijn (Westfries Museum) en het schilderij van Adriaan Klick (Statenlogement)

33 APW, 2173.

34 APW, 2217

35 Deze betimmering is nog aangetroffen bij de brand van 1978 die het hoofdgebouw voor een groot deel verwoestte. Mededeling van Joost Buchner, de architect die het gebouw na de brand restaureerde.

36 APW, 2655

37 J. van Reijendam heeft in de periode dat hij gemeentearchitect was zeker 25 panden ontworpen. Over zijn werkzaamheden ver-

scheen het boek: M.P. Wigard, *J. van Reijendam Czn. Gemeentearchitect te Hoorn 1900-1905*, Hoorn, 2002. Over zijn bemoeienissen met het weeshuis wordt hierin niet gerept.

38 APW, 3480.

39 APW, 3455

40 APW, 3579, De bedoelde school is de Gemeenteschool met ingang aan de Muntstraat.

41 APW, 3690

42 De beelden bevinden zich nu in de tuin van het Westfries Museum.

43 Vindplaats Westfries archief, Hoorn.

44 Archief Protestants Weeshuis, niet geïnventariseerd (1936 – 1958) vindplaats: Westfries Archief.

45 D.H. Buiscool, 'Protestants Weeshuis heeft rijke geschiedenis', *Hoorn Signaal*, november 1957.

afb. 15b: beeld weeshuismeisje.

Van de bestuurstafel

A.G.F. van Weel, voorzitter

Aandacht voor de contributiebetaling

Eind 2005 schreven we dat er gelukkig geen reden was om de jaarlijkse bijdrage aan de vereniging te verhogen. Deze blijft in 2006 op hetzelfde niveau als de afgelopen zes jaar: € 20,50. U ontving bij het kwartaalblad de acceptgirokaart ter betaling van de contributie.

Tijdens de bestuursvergadering van februari presenteerde penningmeester Jeroen Spiekker de jaarcijfers 2005 en de begrotingsvoorstellen 2006. Daarbij stelde hij o.a. vast dat er sprake was van een daling van de contributie-inkomsten, mede veroorzaakt door de stagnerende groei van het ledental. In navolging van andere grote verenigingen heeft ook Oud Hoorn het afgelopen jaar te maken gehad met de gevolgen van de minder rooskleurige economische ontwikkelingen. Dat is op zich jammer maar stimuleert ons ook weer

tot hernieuwde inzet om de vereniging groot en krachtig te houden.

Mocht de betaling van de jaarlijkse contributie aan uw aandacht ontsnapt zijn, dan verzoekt het bestuur u om alsnog aandacht te willen besteden aan de betaling voor 2006. Dankzij de bijdragen van u allen kon er het afgelopen jaar veel geïnvesteerd worden in zowel de vereniging zelf als in haar onderkomen. Wij zijn blij met de resultaten en doen samen met uw hulp ons uiterste best die minstens op peil te houden.

De voorjaarsledenvergadering

Bij het eerste kwartaalblad van 2006 heeft u de uitnodiging ontvangen voor de voorjaarsledenvergadering van woensdagavond 19 april a.s. om 20.00 uur in de Oosterkerk.

Op de agenda staat, naast de gebruikelijke punten, de bespre-

king van de statutenwijzigingen zoals die door de commissie Beemsterboer, Louwman en Schaper zijn gepresenteerd. Het bestuur heeft de wijzigingsvoorstellen in zijn februarivergadering besproken en legt deze nu voor aan de leden. Via de website en het Oost-Indisch Pakhuis kunnen de leden kennis nemen van de voorstellen. We zullen ervoor zorgen dat ook tijdens de vergadering voldoende exemplaren aanwezig zijn.

Op dit moment onderzoekt het bestuur de mogelijkheid om na de pauze met elkaar van gedachten te wisselen over het thema: 'Nieuwbouw in een historische omgeving'.

De Kadernota

Bestemmingsplan Binnenstad

Het was weliswaar niet druk tijdens de door Oud Hoorn georganiseerde inspraakavond van 11 januari over de z.g. Kadernota, des te groter was het vuur waarmee de discussies werden aangewakkerd. Alle aanwezigen bleken inhoudelijk zeer betrokken bij de toekomst van Hoorns historisch milieu en zij wisselden vrijelijk van standpunten in de als veilig ervaren omgeving van het Oost-Indisch Pakhuis. Tussen haakjes, de nieuwe expositieruimte is nog niet echt geschikt voor bijeenkomsten met tientallen leden; er zal iets gedaan moeten worden aan de weerkaatsing van het geluid.

De discussies over de Kadernota vonden plaats aan de hand van vijf uitgangspunten. Het resultaat van de discussies is in een brief gedateerd 21 januari 2006 door secretaris Nelleke Huisman aan het gemeentebestuur kenbaar gemaakt.

Monumentenvergunning aangevraagd voor Oostereiland en plaatsen van steigers.

U treft de brief onverkort aan op onze website: www.oudhoorn.nl
Centraal in onze reactie is de toprioriteit voor de optimale bescherming van het Beschermd Stadsgezicht. De nota zelf formuleert dat gevaarlijk ruim: "Het uitgangspunt is dat het nieuwe bestemmingsplan een regeling biedt die het mogelijk maakt om in de binnenstad:

- het aangewezen Beschermd Stadsgezicht te beschermen
- de economische functie te versterken en
- de woonfunctie uit te breiden.

De nota voegt daaraan toe: "Om nieuwe ontwikkelingen te stimuleren en oude rechten te respecteren zal het nieuwe bestemmingsplan globaal en/of flexibel zijn waar dit beleidsmatig kan en conserverend waar het beleidsmatig moet". Oud Hoorn is niet gelukkig met de wijze waarop de uitgangspunten zijn verwoord. Zijn deze eigenlijk wel verenigbaar met elkaar? Moeten er geen explicietere keuzes gemaakt worden? De economische functie *versterken* en de woonfunctie *uitbreiden* zijn zeer actieve werkwoorden waar op eenvoudige wijze expliciet beleid op gemaakt kan worden. Het Beschermd Stadsgebied *beschermen* klinkt heel passief en wordt eerder verstaan als een blokkade die de twee andere uitgangspunten in de weg staat. Waar was de afdeling Monumentenzorg ten stadhuis toen deze nota werd samengesteld? Niet voor niets schrijft Oud Hoorn: "Wij verwachten een **actief** beleid op het terrein van de bescherming van het Beschermd Stadsgezicht. In de nota missen wij deze actie en wordt het beschermd stadsgezicht teveel passief benaderd. Er worden geen maatregelen voorgesteld om het beschermd stadsgezicht te verbeteren en een meer prominente plaats te geven in de afweging van belangen.

Andere uitgangspunten zoals de economische functie, de woonfunctie en het toerisme dienen volgens ons getoetst te worden aan de bijdragen die zij leveren aan de versterking van het beschermd stadsgezicht. Oud Hoorn legt daarbij de nadruk op de kleinschaligheid en het monumentale karakter van de binnenstad".

Om kort te gaan, waar zijn de beleidspijlen de afgelopen perioden op gericht geweest? En, waar zullen zij, indien de Kadernota onverkort wordt aangenomen, in de toekomst op gericht worden? We signaleren enkele ontwikkelingen en vragen u of de bescherming van het Beschermd Stadsgezicht daarmee actief wordt nagestreefd.

- De (beoogde) woonontwikkelingen op het Oostereiland, in het Stationsgebied, aan de Vale Hen, op het terrein van de oude schouwburg
- grootschalige samenvoeging van (monumentale) panden
- de grotere ruimte voor de vestiging van de horeca en detailhandel in het z.g. struingebied

(tussen haven en binnenstad)

- de Westerdijk als wandelboulevard
- ruimte voor drijvende terrassen en winterterrassen
- nieuwe haven met een flink aantal waterwoningen aan de Schelphoek

Veel over verruiming van commerciële mogelijkheden, niets over parkeren onder de grond. Ruim baan voor het toerisme, niets over uitbreiding van het aantal panden met een (gemeentelijke) monumentale status.

Meer doorbraken om grotere winkeloppervlakten te realiseren, niets over versterking van de historische (water)structuur. Zo bezien is *beschermen* geen werkwoord maar louter een bijwoord.

Het Oost-Indisch Pakhuis

Tijdens de gezellige nieuwjaarsborrel in het Westfries Museum is de notitie 'Vrijwilligersbeleid en Organogram versie januari 2006' uitgereikt aan de aanwezige vrijwilligers. In dit overzichtelijke boekwerkje, tot stand gekomen na uitgebreide gespreksrondes, is de kern van Oud Hoorns vrijwilli-

De Hoornse boulevard in wording? (Toerismenota).

gersbeleid als mede de invulling op naam van de verschillende werkgroepen samengevat. Wie doet wat en is waar verantwoordelijk voor in Oud Hoorn. De bedoeling is dat het boekwerkje eenmaal per jaar wordt herzien op basis van de mutaties die door de verschillende contactpersonen zijn doorgegeven aan ledenadministrateur Jacques Wester. Hij houdt de wijzigingen bij. Contactpersonen worden verzocht per mail te reageren naar onze tweede ledenadministrateur, de heer Wai Low: wailow@quicknet.nl.

Het bestuur is blij met deze stap op weg naar verdere professionalisering.

Bestuurslid Coen Droog is erin geslaagd om de organisatie van het beheer van het Oost-Indisch Pakhuis structureel goed op de rails te zetten. Verscheidene nieuwe vrijwilligers hebben zich aangemeld en het regulier overleg tussen alle beheerders verloopt in een goede

sfeer en harmonie. Het bruist van de ideeën, de automatisering heeft een stap voorwaarts gemaakt via een intern netwerk, de werkgroep Beeldbeheer is zeer actief en ook het documentatiecentrum heeft met de komst van een nieuwe vrijwilliger een nieuwe impuls gekregen. Voortaan zullen de ledenadministrateurs zich vanuit de benedenverdieping kwijten van hun verantwoordelijke taken.

Hoorn 650 jaar stad

Op 26 maart 1357 verleende de graaf van Holland, Willem V, tegen betaling van 1.550 schilden (gouden ecu's) stadsrechten aan Hoorn. Daardoor werd de nederzetting autonoom in het opstellen van rechtsregels, het berechten van inwoners en het innen van belastingen namens de graaf. In 1957 vierden de ruim tienduizend inwoners van Hoorn een grandioos 18-daags zomerfeest. Ook in 2007 zal de jubileumviering een grote verscheidenheid aan feestelijke

activiteiten kennen. Daar staat de aparte stichting 'Hoorn 650 Jaar Stad' (www.hoorn650.nl) onder leiding van Dick Louwman borg voor. Nelleke Huisman vertegenwoordigt de Vereniging Oud Hoorn in deze stichting.

Fysisch-geograaf en Oud Hoorn-vrijwilliger Frans Kwaad wees mij op de onjuiste voorstelling van zaken waarmee in het vorige kwartaalblad Hoorns ontstaansgeschiedenis is beschreven. Dank voor zijn attente reactie. Voor de goede orde:

West-Friesland was 2000 jaar geleden niet laaggelegen. Daardoor werd het ook niet voortdurend door de zee overspoeld. Het was geen onbegroeid gebied en leek al helemaal niet op een waddengebied. In 'Hoorn en het binnenwater' van mei 2003 heeft Frans Kwaad gedetailleerd beschreven hoe de situatie wel was ten tijde van Hoorns ontstaan. Hieronder de feiten op een rijtje.

De natuurlijke ontstaansgeschiedenis van West-Friesland

Toen West-Friesland rond het jaar 1000 na Christus werd ontgonnen, bestond het gebied uit veen en wel uit hoogveen. Het oppervlak van het veen lag naar alle waarschijnlijkheid 3 à 4 meter boven zeeniveau. Door de hoge ligging van het veen werd het gebied gevrijwaard voor overstromingen door de zee. Daardoor kon men zonder beschermende dijken het gebied ontginnen en er wonen en werken.

Door de ontwatering van het veen trad er evenwel inklinking van het veen op. Bovendien werd het veen door de agrarische bewerking van de grond intensief in contact gebracht met de lucht. Hierdoor oxideerde (verteerde) de veenlaag. Door de inklinking en de vertering

begon het veenoppervlak in vrij snel tempo te dalen. In de 13^e eeuw was het veenoppervlak gedaald tot iets boven zeeniveau en begonnen overstromingen door de zee (Almere) op te treden. Toen begon men logischerwijs dijken te bouwen. Dit resulteerde in de Westfrieze Omringdijk die omstreeks 1250 na Chr. werd gesloten. Achter de dijk ging de daling van het maaiveld gewoon door; vanaf ongeveer 1500 nog versterkt door de invoering van windbemaling voor de ontwatering van het gebied. In de 16^e eeuw was al het veen verdwenen uit West-Friesland en kwam de Westfrieze zeeklei van onder het veen tevoorschijn.

Het veendek van West-Friesland

maakte deel uit van een veel groter hoogveengebied dat zich uitstrekte over heel Noord- en Zuid-Holland, de westelijke Waddenzee en het Zuiderzeegebied. De groei van het oppervlakteen is in West-Friesland begonnen omstreeks 800 vóór Chr. In de daaraan voorafgaande periode (1350 tot 800 vóór Chr.) werd oostelijk West-Friesland vrij dicht bewoond door mensen van de Midden en Late Bronstijd. Nog weer eerder werd de Westfrieze zeeklei gevormd in een wadachtig gebied, doorsneden door getijdegeulen. Die geulen zijn omstreeks 1350 vóór Chr. door de zee opgevuld met zand en daardoor verland. Ze lopen nu als lage (kreek)ruggen door het Westfrieze land.

Oud Hoorns bestuur heeft bij de stichting de volgende projecten ingediend ten behoeve van de viering van 650 jaar stad:

1. Hertaling van de Kroniek van Velius – (mede in het licht van de viering van het 90-jarig jubileum van de vereniging zelf)
2. Tentoonstelling: Hoorn in de tijd van Velius
3. Restauratie Maquette Hoorn anno 1650
4. CD-rom met beeldmateriaal Oud Hoorn
5. Speciale stadswandeling in het kader van Hoorn anno 1357
6. DVD met film(s) over Hoorn in samenwerking met het Filmhuis

Of alle plannen gerealiseerd kunnen worden, hangt niet alleen af van onze organisatorische spankracht (voldoende deskundige vrijwilligers) maar ook van de financiële ruimte die ons geboden wordt.

De gemeente Hoorn en de monumentenzorg

We mogen dan wel eens kritiek hebben op de gemeente Hoorn als het om monumentenzorg gaat, de nieuwe Hoornse Stimuleringsregeling Restauraties Monumenten 2005 geeft blijk van een goede betrokkenheid van de gemeente bij de instandhouding van ons cultureel erfgoed. Eind januari ontvingen de zes eigenaren van de rijksmonumenten Oosterkerk, Noorderkerk, Grote Kerk, Foreestenhuis, Vrijmetselaarsloge en de Oosterpoort ieder een subsidiebeschikking voor het totale bedrag van € 132.000,—.

Het rijksbeleid inzake de monumentenzorg – we schreven daar eerder uitvoerig over – baart niet alleen ons steeds meer zorgen. Restaurerende instellingen als de Stichting Stadsherstel, de Vereni-

ging Hendrick de Keyser alsmede kerkelijke organisaties dreigen buiten de boot te vallen wanneer het om grote restauraties gaat. De nieuwe beperkte restauratieregeling biedt voor veel restauraties en het onderhoud van kerken en andere monumenten in eigendom van restaurerende instellingen geen uitkomst. Het is om die reden dat de gemeente Hoorn een eigen regeling heeft ontworpen. Hierdoor komen de komende drie jaar zes ton euro beschikbaar. Dankzij Hoorns eigen regeling kunnen de restaurerende instellingen voor rijksmonumenten nu maximaal € 50.000,— per project ontvangen. Bravo!

De vijfde druk van de Kroniek van Velius

Het is al weer een tijdje geleden dat we u informeerden over het monnikenwerk aan de hertaling van de Kroniek van Hoorn door Velius. Natuurlijk zijn er door de redactiecommissie ondertussen flinke vorderingen gemaakt en het is het vaste voornemen van het bestuur om deze uitgave te presenteren bij de viering van het negentig-jarig jubileum van de vereni-

ging (in combinatie met de viering van 650 jaar stad).

Waarom duurt het zo lang? Al het werk is gebaseerd op de vrije tijd van de vrijwilligers. Soms is die er, vaak is die tijd er ook niet of is deze te gering om echt door te pakken. Het is een zeer omvangrijk werk qua aantal woorden. Het is een uiterst gecompliceerd werk qua taal: heel veel discussies over de juiste vertaling c.q. het correcte taalgebruik en dan nog... We hebben onszelf een grote hoeveelheid onderzoeksvragen gesteld die ieder beantwoord moeten worden. Een heus monnikenwerk. Dat wordt mede veroorzaakt doordat we gaande het hertalingsproces hebben besloten af te zien van het integraal opnemen van de aantekeningen van Sebastiaan Centen (4^e druk). Dat lijkt minder werk maar dat is het niet.

Ook de Latijnse teksten vragen om zorgvuldige vertaling. We willen er geen wetenschappelijk werk van maken maar meer een voor iedereen toegankelijk boek dat de belangstelling voor de historie van de stad doet toenemen. We zoeken illustratiemateriaal dat (nog) niet

Gezellig samenzijn tijdens de nieuwjaarsreceptie in de bovenzaal van het Westfries Museum.

V.l.n.r.: enkele leden van de werkgroep Hertaling Velius: Nelleke Huisman, Jan Plekker, Ben Leek en Rob Resoort.

eerder is gepubliceerd, een zeer tijdrovende bezigheid.

Maar we vorderen gestaag en hebben onszelf de druk van publicatie in 2007 opgelegd. Wie zijn we?

De totale redactiecommissie bestaat uit de volgende zeven personen:

- Leo Hoogeveen** – hertaler van het eerste uur en onderzoeker
- Jan Plekker** – Neerlandicus
- Rob Resoort** – Mediavist
- Ben Leek** – Classicus
- Anita Muller** – Tekstschrijver/notulist/productiebegeleider
- Nelleke Huisman** – Secretaris/-Publiciteit/Sponsoring/namens Vereniging Oud Hoorn
- Ton van Weel** – Voorzitter/-Publiciteit/Sponsoring/namens Oud Hoorn en de Publicatiestichting Bas Baltus

De commissie heeft Gerard Braas bereid gevonden werk te maken van het verzamelen van de illustraties voor de hernieuwde uitgave van de kroniek. Het wordt een flinke uitgave. De redactiecommissie denkt aan twee banden in één cassette.

Op dit moment worden gesprekken gevoerd met kandidaat pro-

ductiebegeleiders c.q. uitgevers.

In de planning is opgenomen dat de voorintekening start in juni (brochure bij het 2e kwartaalblad).

Nieuwe boeken

1. Geologische wandelingen in 12 Nederlandse steden

In mei 2006 verschijnt ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan van de Nederlandse Geologische Vereniging een speciale wandelgids langs gebouwen met interessant geologisch (gesteente) materiaal. Het boek van de hand van Jan Verhofstad en Jan van den Koppel bevat ook een algemeen gedeelte waarin het ontstaan en de typische kenmerken van de verschillende gesteenten zijn beschreven. Deze niet-commerciële wandelgids (150 afbeeldingen) komt niet in de handel. Zij beschrijft geologische wandelingen in 12 steden: Amsterdam, Arnhem, Deventer, Groningen, 's Gravenhage, 's Hertogenbosch, Hoorn, Leeuwarden, Maastricht, Nijmegen, Rotterdam en Utrecht.

Oud Hoorn heeft de hand weten te leggen op 50 exemplaren van dit bijzondere boek dat ongeveer 180

pagina's gaat tellen. Zodra de boeken zijn geleverd kunt u een exemplaar in het Oost-Indisch Pakhuis kopen tegen betaling van € 14,95. Houd de website in de gaten.

2. Het wel en wee van een Hoornse familie in de 20^e eeuw

Een ware verrassing viel Oud Hoorns voorzitter ten deel toen dinsdag 7 februari auteur Klaas van Kalken aanbelde en hem het eerste exemplaar van zijn boek 'Het wel en wee van een Hoornse familie in de 20^e eeuw' aanbood. In dit bijzonder fraai uitgevoerde boek (formaat Hoornse Historische Reeks) beschrijft de heer Van Kalken onder redactionele verantwoordelijkheid van de heer Jan Plekker op boeiende wijze, en vaak met ingehouden humor, de geschiedenis van zijn familie, zijn bedrijf en zijn gezin. Een eeuw jongste geschiedenis van binnenuit. "Het leven is te kort om niet de beste olie te gebruiken" adverteert hij trots.

Ook op dit boek mag hij trots zijn. Jammer dat het unieke boek – de Oosterpoort siert de voorzijde – maar in zo'n gering aantal is gedrukt. Oud Hoorn heeft een klein aantal exemplaren bemachtigd. Snelle beslissers kunnen in het Oost-Indisch Pakhuis terecht voor € 24,95.

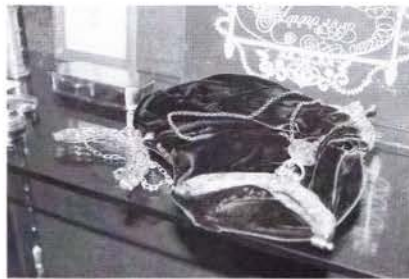

De erepenning uitgereikt aan Klaas van Kalken (rechts), door de voormalige burgemeester van Hoorn, mr. Pierre Janssens.

Jaarverslag Kerkmeijer-De Regtstichting

Albert de Graaf

Het jaar 2005 bood ons weer volop gelegenheid kennis te nemen van de wijze waarop ons landsbestuur omgaat met het behoud van het monumentale erfgoed. Op ruimhartige wijze werden allerlei rapporten verspreid die de weldaden van uitgedachte onderhoudsregelingen bekend maakten. De monumentenzorger moet echter na lezing telkenmale constateren: "Daar valt mijn object niet onder." Navraag bij identieke organisaties levert immer dezelfde conclusie op. Zo komt men niet verder. Het slagveld overziende besloot het College van B. en W. te Hoorn met goedkeuring van de gemeenteraad om ook aan in nood verkerende rijksmonumenten subsidie toe te kennen. Alle hulde voor dit initiatief! Waar Stichting Kerkmeijer-De Regt in dit opzicht hulp kon bieden, hebben we dit niet nagelaten. Er kwam zo het één en ander op onze weg. Voor het Westfries Museum werd aangekocht een fraaie zilveren tasbeugel, compleet met haak en gemaakt door de Hoornse zilversmid Willem Nicolaas Ernens. Voor het Westfries Museum, maar van geheel andere orde, vormde de aankoop van een loden ballastbrood, gebruikt op de trotse Oostinjevaarders, die eens vanuit Hoorn zee kozen. Deze zogenaamde broden gebruikte men om het schip voldoende stabiliteit te geven. Een voorwerp het aanzien niet waard? Ja, daar heeft u wel gelijk in. Het is echter onverbreekelijk met onze stadshistorie verbonden. Er rustig naar ziende hoor je de roep van de uitkijk in het kraaiennest; je verneemt het gekerm van zieke bemanningsleden in de onderruimten van het

Zilveren tasbeugel gekocht voor het Westfries Museum.

schip en de rappe tred van scheepsjongens op de dekken, turende naar de contouren van die magische stad Batavia... Een zelfde gevoel overkomt je tijdens het beschouwen van een oude navigatiekaart ter tafel gelegd door de Stichting Kaap Hoorn Vaarders in het verenigingsgebouw aan het Achterom. Met een glazen plaat, aangeboden door onze stichting hebben we dit voorwerp afgedekt, zodat komende generaties kennis kunnen nemen van dit stuk maritieme geschiedenis in de wateren rond de woeste Kaap Hoorn. Een restauratieproject, waarvan de omvang nauwelijks te bevatten is, vormde het herstel van het V.O.C. Pakhuis, zich uitstrekkende van Achter de Vest tot aan Onder de Boompjes. Ondanks tegenslagen, eindeloos gemier inzake talloze zogenaamde zinvolle regelingen is het Stichting Stadsherstel gelukt om het gehavende en desolate gebouw weer stevig op muur en spant te zetten. Dat mag ook gelden voor de zeer uitzonderlijke bestemming, die is verkregen. Het geheel is voorwaar een kroon op het werk van Stadsherstel. Dat onderstreepten we gaarne met een forse subsidie voor het aanbrengen

van de originele luiken aan de gevel Achter de Vest, in de loop der tijden verdwenen. Nu was er de gelegenheid tot completering. Dan staat Kerkmeijer-De Regt niet buiten spel. Aanschouw het resultaat!

De Doopsgezinde-Remonstrantse Gemeente hielpen we eveneens met de afwerking van het restauratieproject 'monumentale kastdeuren' in de consistorie van het statige Foreestenhuis.

Het doet goed mee te mogen werken in het groot en in het klein met mensen die zich van ganser harte inspannen om ons Hoorns Monumentaal Cultureel Erfgoed te bewaren, werkend in de geest van de stichters van ons fonds, het echtpaar Kerkmeijer-De Regt. Zo heb ik het doorvoeld en vele malen mogen ervaren, de jaren door, vanaf mijn benoeming op 6 september 1984 als bestuurslid der Stichting, vertegenwoordigend onze Vereniging Oud Hoorn. Er is enig schrijfwerk verricht als secretaris, doch het loonde zich immer. Gelet op voortschrijdende leeftijd, inachtnemend het vijftigjarig bestaan onzer Stichting in 2006, vind ik het een geschikt moment om deze arbeid te beëindigen.

Ik dank allen die mij zoveel jaren terwille zijn geweest om dit werk naar behoren te verrichten: mijn medebestuurleden, het bestuur van Oud Hoorn, voor het grote vertrouwen mij geschonken, de Gemeentelijke Monumentendienst voor zoveel waardevolle adviezen, de redactie van ons kwartaalblad, altijd welwillend mijn jaarverslagen naar behoren te redigeren en te publiceren. Dat het u allen wel moge gaan!

Lezers schrijven

Geachte redactie,

In het kwartaalblad nr. 3 betreffende de crash boven Hoorn van B17 bommenwerpers wordt vermeld, dat de 'formatie' 160 vliegtuigen omvatte. Wellicht was dit het aantal toestellen dat voor deze missie in Engeland was opgestegen. Een formatie bestond uit 20 tot 36 vliegtuigen, die in golven op grote hoogte over Hoorn trokken. Op het moment van de crash was ik buiten en ik heb het dus zien gebeuren. In het midden van de formatie zwenkte een toestel, door welke oorzaak dan ook, plotseling naar rechts, raakte een iets lager vliegend vliegtuig en explodeerde. De andere vliegtuigen weken meteen uiteen. Naast de zware onderdelen en bommen die meteen naar beneden vielen, waren er vele lichte aluminium onderdelen en platen die wat langzamer draaiend en tollend naar beneden kwamen. Een aantal bemanningsleden hing even later aan parachutes en dreeven met de wind mee in noordelijke richting.

Op de voorpagina van het blad is een groep vliegtuigen te zien boven de r.k. kerk. Die hadden niets te maken met de crash en ook niet met het tijdstip. Het betreft Douglas DC 3 transportvliegtuigen die onbewapend waren. Het was bij mijn weten de enige keer dat die zo laag over Hoorn vlogen. Het was in september 1944. Achteraf bleek dat het verband hield met de luchtlandingen die bij Arnhem plaatsvonden. (operatie marketgarden) De toestellen waren met parachutisten op weg naar de Ginkelse hei. Bovendien werden door een aantal andere toestel-

len zweefvliegtuigen voortgetrokken met daarin militair materieel zoals lichte voertuigen en artillerie, die in glijvlucht moesten landen op die hei. Het was een vreemd, indrukwekkend gezicht. Maar niemand wist toen wat het doel was.

In het kwartaalblad nr. 4 is een foto van het versierde Nieuwland bij de bevrijding in mei 1945 opgenomen. De bevrijdingsfeesten vonden echter pas in de maand augustus plaats. In mei ontbrak het nog aan bijna alles, vooral aan voldoende voedsel. Overigens was ook in augustus nog erg veel op de (distributie)bon. Na 5 mei kwamen bovendien de in Duitsland te werkgestelden en overlevenden uit de concentratiekampen weer in het vertrouwde Hoorn terug. En die hoorden vooral ook bij het feest in augustus.

Henk Stam

Geachte redactie,

Op het artikel over de crash boven Hoorn wil ik graag reageren.

In het fotoalbum van mijn ouders, die tijdens de oorlog woonden op Veemarkt 39 – het huis waar ik ook geboren ben – zitten vier foto's die betrekking hebben op de sporen van de crash voor zover die in de omgeving van de Westersingel te zien waren. Zo zit er een foto bij – mogelijk dezelfde als in het blad afgebeeld – met het staartstuk, naast het huis van Sleutel.

De foto, waar je echter als kind je ogen niet van af kon houden, was er één waarop twee Duitse militairen het lichaam van één van de neergestorte bemanningsleden uit een bootje op de kant tilden. Dat zal waarschijnlijk de vlieger zijn geweest, die in het weiland achter het Witte Paard werd gevonden.

Hoe mijn ouders aan die foto's zijn gekomen, weet ik niet. Mogelijk

Inmiddels hebben wij de bewuste foto's bij de heer Groot opgevraagd. Op één van de foto's zien we twee Duitse militairen tesamen met een burger een verongelukte vlieger aan land brengen. Het is niet te zien op welke plaats deze foto gemaakt werd.

komen ze ook uit de collectie die fotograaf Osinga heeft gemaakt. In dat geval zal Oud Hoorn wel al over deze foto's beschikken. Mocht hiervoor interesse zijn, dan hoor ik dat wel.

Vriendelijke groeten,

Peter Groot, Willem Klooslaan 22, Hillegom.

Beste redactie,

Gisteren ontving ik nummer 3 van het kwartaalblad en ik heb het met interesse bekeken. Zoals altijd roept een uitgave vele gevoelens bij mij op. Ik was in de kerk toen de vliegtuigbotsing plaats vond en ik kan me nog vele dingen herinneren. Het was een zenuwachtige dag voor veel mensen.

Met vriendelijke groet,

Clemens Verbeek, Stony Brook, New York, USA

Beste redactieleden,

Allereerst wil ik jullie bedanken, dat jullie zo'n fraai stuk in het kwartaalblad geschreven hebben over de broer van mijn vader, Piet de Haan. Ook voor het nageslacht staat het nu goed op papier. Er staan veel dingen in die ik zelf ook niet wist.

Mede hierdoor ben ik nu zelf ook lid geworden van uw vereniging. Ik zag echter dat de datum van de voorjaarsvergadering niet klopt. Er staat dinsdagavond 19 april, maar op mijn kalender is 19 april echter een woensdag. Wat moet nu de juiste datum/dag zijn?

Alvast bedankt voor de reactie. Met vriendelijke groet,

Ben de Haan, Westerblokker 129a, 1695 AD Blokker

Geachte redactie,

In het vorige kwartaalblad (dec. 2005) staat op p. 170 een foto-overzicht van nieuwe gemeentelijke monumenten in Blokker en Zwaag. Op zich een leuk idee, maar dan graag met de juiste plaatjes. Twee van de afgebeelde panden zijn namelijk helemaal niet aangewezen als gemeentelijk monument: Dorpsstraat 135 (abusievelijk 133 genummerd) en de reeds als rijksmonument beschermde hervormde kerk van Westerblokker (dit is niet nr. 106, maar nr. 105). Bijgaand een foto van het als gemeentelijk monument aangewezen pand Westerblokker 106, in 1934 gebouwd naar ontwerp van Klaas Komen.

Westerblokker 106

Verder wordt op p. 171 onder 'Draafsingel' vermeld: "De redengevende beschrijving van nummer 39 dient meer evenwichtig te worden opgesteld". Dit is onjuist. De monumentencommissie vond dat er evenwicht ontbreekt in de architectuur van het pand, niet in de redengevende omschrijving. Voor de volledigheid nog even de notulen van 6-10-2005: "De commissie vindt Draafsingel 39 niet af. Het evenwicht ontbreekt. Vandaar dat de commissie adviseert Draafsingel 39 niet op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen."

Jos van der Lee

Geachte redactie,

In het artikel over Ramen 35 in het kwartaalblad van december 2005 staat geschreven dat niet bekend is wat de naam 'Plemp' betekent. Ik heb het antwoord op de niet-gestelde vraag.

Een plemp is een ververij. We kunnen er, denk ik, van uitgaan dat hier aan de Ramen waar de lakens gedroogd werden een ververij is geweest. En misschien hebben de Doopsgezinden het leegstaande gebouw later voor hun bijeenkomsten gebruikt.

Toevallig ben ik de betekenis tegengekomen in de ongepubliceerde doctoraalscriptie uit 1988 van F.C. Arenthals, getiteld: 'De economie van een Westfriese stad'. Hij schrijft hierin dat de stad Hoorn de lakennijverheid probeerde te stimuleren door een 'plemp of stadsververij' op te richten. Zijn bron is: Gonnet, nr. 149, ff. 14 t/m 16. De stadsververij heeft in ieder geval bestaan van 1539 tot 1548, aldus Arenthals.

Of op Ramen 35 deze ververij of een andere gevestigd was, is onduidelijk.

Het woord 'plemp' staat ongetwijfeld in een Middelnederlands woordenboek, maar dat heb ik hier niet bij de hand.

Uit mijn hoofd weet ik niet of in het pand waar we het over hebben of in het buurpand aan het begin van de 20e eeuw een zwartwasserij gevestigd was.

Volgens mij is dat in één van de ansichtkaartenboekjes te vinden.

Trudy Schrickx, Hoorn

Zie 'Toen Hoorn nog Oud Hoorn was', foto pag. 50. Op deze foto hangen donkergekleurde lappen aan de gevel van Ramen 33, het buurpand dus. Redactie

Verslag van de najaarsledenvergadering

15 oktober 2005, Oosterkerk te Hoorn

M. Faber

Aanwezig: de bestuursleden Van Weel, Van Iersel, Bronkhorst, Droog, Floris, Faber en 70 leden.

1. Opening en welkom

We zijn weer bij elkaar in het belang van de historische stad waar we allen zo veel van houden. Dat is wat ons bindt. Laten we vanuit die inspirerende gedachte vandaag onze taken oppakken, aldus voorzitter van Weel in zijn openingswoord. Er is veel gebeurd sinds de enerverende voorjaarsledenvergadering van april, dus is het goed dat we elkaar weer spreken. Speciaal welkom aan het aanwezige erelid, mevrouw Femke Uiterwijk, aan de heer Klaas Bakker wiens pand aan de Doelenkade we straks bezichtigen en aan de heer Edwin Jongewaard en zijn zwagers, belangrijke personen bij agendapunt 9.

Er is afbericht ontvangen van de heren Albert de Graaf, Michiel Pijl, Henk Halsema, Arie Boezaard en de dames Lena Bonte en Nelleke Huisman.

2. Bestuursmededelingen

Allereerst staat de voorzitter stil bij het overlijden van ons erelid, mevrouw drs. Herma van den Berg. Mevrouw van den Berg is op 29 september j.l. op 87-jarige leeftijd overleden; op dinsdag 4 oktober is zij begraven op de Begraafplaats Brandenburg te Bilthoven. Het bestuur heeft vanzelfsprekend op passende wijze gereageerd op Oud Hoorns oudste erelid dat zoveel betekend heeft in onze monumentale stad. Zij woonde sinds lange tijd in Utrecht. Tijdens de najaarsledenvergadering van 2004 was mevrouw van den Berg voor de laatste maal onze gast. Hoe moei-

lijk het haar ook viel, zij wilde toen persé de goudzilveren speld van de vereniging ophalen.

Werkzaam bij de Rijksdienst voor de Monumentenzorg te Zeist is mevrouw van den Berg – kunsthistorica – de schrijfster van het standaardwerk 'De Monumenten van Geschiedenis en Kunst van Westfriesland, Tessel en Wieringen', m.a.w. het oostelijk deel van Westfriesland dat van ouds begrepen werd onder de namen Drechterland en Hoogwouderambacht of Ambacht genaamd de Vier Noorder Koggen. Voor de beschrijving van Hoornse monumenten deed zij grondig onderzoek en wandelde zij veel samen met Kerkmeijer door de stad. Aan haar zorgvuldige beschrijvingen hebben we te danken dat Hoorn zoveel rijksmonumenten telt. Praktisch al haar voorstellen werden overgenomen. In het Kwartaalblad van december zal er extra aandacht aan mevrouw van den Berg worden besteed.

Een andere mededeling in de persoonlijke sfeer betreft de voorzitter van het Westfries Genootschap, de heer Klaas Bant. Het bestuur van Oud Hoorn wil hem graag vanaf deze plaats van harte feliciteren met zijn koninklijke onderscheiding. Wij blijven hopen op meer samenwerking.

De werkgroep micromilieu wordt binnenkort opgeheven. U heeft dat gelezen in het laatste Kwartaalblad. De Oud Hoornvrijwilligers Jacques Entius, Jacques Entius, Piet de Munnik, Albert de Graaf, Margreet Hemmer, Duco Bervoets, Pim van der Waal en Jaap Bronkhorst hebben goed werk verricht de afgelopen jaren en verdienen

ons aller waardering. In kleine kring nemen zij afscheid van elkaar. Misschien vallen zij nu in een groot gat... Er is nog veel te doen binnen de vereniging!

Voorzitter grijpt de verbouwing van ons verenigingsgebouw aan om vanaf deze plaats een oproep te doen voor een tweede documentalist. De kastruimte in het Oost Indisch Pakhuis is vergroot en ziet er goed uit. Documentalist Christ Stoffelen kan goed een helpende hand gebruiken, vandaar deze oproep. Heeft u belangstelling, dan kunt u zich aanmelden bij bestuurslid Coen Droog.

Op het terrein van de vrijwilligers is nog een mutatie vermeldenswaard. De afgelopen jaren heeft mevrouw Hieke Stapel, geassisteerd door mevrouw Trudy de Rooij, gefunctioneerd als coördinator van de gidsen. Beiden hebben te kennen gegeven dat het afgelopen seizoen wat dat betreft hun laatste was. Het bestuur is beiden zeer erkentelijk voor de vele extra uren gestoken in deze voor de vereniging zo belangrijke taak. We zullen op gepaste wijze uiting geven aan onze dankbaarheid. Een nieuwe coördinator is nog niet benoemd.

De verbouwing van het VOC-pakhuis zit er bijna op. Het totale complex heeft een gans nieuwe uitstraling gekregen en het Academisch Centrum voor Tandheelkunde Amsterdam heeft er een schitterende dislocatie bij. Velen hebben de kans gegrepen om op Open Monumentendag een kijkje te nemen. De verbouwing van het Oud Hoorn-deel heeft veel meer tijd gevraagd dan was gepland. Het bestuur is daar niet blij mee, ACTA

ging voor. In het laatste Kwartaalblad hebben wij personen die daardoor getroffen zijn onze excuses aangeboden. Maar ook onze verbouwing en herinrichting naderen het einde. U kunt de resultaten met eigen ogen komen aanschouwen tijdens onze Open Dag die gepland staat voor zaterdag 26 november a.s. (onder enig voorbehoud).

Het is u vast opgevallen, aldus voorzitter, dat de tweelinggevels aan Onder de Boompjes niet beide zijn gerestaureerd. Dat gaat volgend jaar wel gebeuren. Oud Hoorn bewandelt daarvoor – aan haar status verplicht – de koninklijke weg. Eerst vragen wij de monumentenvergunning aan en dat duurt doorgaans even.

Tenslotte stadsbeeldbewaking. Het bestuur heeft zijn verontrusting uitgesproken over de vervallen toestand van het z.g. grafhuisje, ofwel opbaarruimte, van de begraafplaats aan het Keern. Slechts een aantal jaren geleden is dit huisje door inspanningen van Oud Hoorn en het bureau Monumentenzorg van de gemeente opgeknapt. Als bekroning schonken wij toen een klok. Nu is een opknappbeurt weer noodzakelijk, vinden wij.

Oud Hoorn heeft een aanvraag ingediend om een aantal huisjes in de Baanstraat op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst te krijgen.

3. Verslag voorjaarsledenvergadering

De heer van Tartwijk merkt n.a.v. blz. 115, eerste kolom, op, dat de zaken z.i. tendentius zijn weergegeven. Het betreft de zin “Vervolgens volgt er een nogal chaotische en hectische discussie, waarbij een aantal leden, onder wie de heer van Tartwijk, argumenten naar voren brengt, die weinig of niets met het onderwerp te maken heb-

ben...” Bovendien is hij van mening dat de rol van het bestuur in het verslag is onderbelicht; bij de stemming zou niet alles in de haak zijn geweest. Voorzitter stelt voor onderhavig verslag vast te stellen met de opmerkingen van de heer van Tartwijk; deze zal op verzoek van het bestuur zijn commentaar schriftelijk indienen. De ledenvergadering gaat hiermee akkoord; voorzitter dankt de secretaris voor het verlag.

Tenslotte merkt de heer van Tartwijk op dat de notulen van de ledenvergadering eerst gepubliceerd kunnen worden na goedkeuring door de ledenvergadering. Die suggestie wordt meegenomen, belooft voorzitter.

4. Gesprekken met de vrijwilligers

Naar aanleiding van opmerkingen gemaakt tijdens de voorjaarsledenvergadering is een traject ingezet om te bezien waar precies de pijn bij sommige vrijwilligers en leden zit en wat daaraan verbeterd kan worden. De leden zijn daarvan op de hoogte gebracht in het Kwartaalblad van juni: er worden drie acties gevoerd om de zaken weer helder te krijgen.

Van die drie is nu de eerste aan de orde: de gesprekken met groepen vrijwilligers, waarvan op bijlage 1 de samenvatting wordt aangetroffen van de gevoerde gesprekken met de werkgroep internet/beeldbeheer, redactie Kwartaalblad, gidsen, beheer en ledenadministratie en bezorgers Kwartaalblad. In bijlage 2 wordt daarop per onderdeel gereageerd door het bestuur met de voorstellen van de zijde van het bestuur. Op 21 september is de reactie van het bestuur in een vergadering in Huis Verloren besproken door 27 vrijwilligers. Bestuurslid Coen Droog doet per onderdeel kort verslag:

Doelstelling: een eventuele wijziging van de doelstelling is niet gewenst – daar is iedereen het over eens.

Organisatie: de aanwezigen kunnen zich vinden in de reactie die het bestuur in bijlage 2 verwoordt heeft. Enkele aanvullingen uit de vergadering van 21 september:

- Het organogram waarin o.a. staat welk bestuurslid contactpersoon is van welke werkgroepen, komt binnenkort beschikbaar. Vrijwilligers krijgen het toegezonden. Ook wordt het op de website geplaatst.
- De overgrote meerderheid van de aanwezigen is geen voorstander van de oprichting van een ledenraad. Er ontstaat n.a.v. dit onderwerp wel een discussie over de vraag of Internet een goed middel zou kunnen zijn om leden over belangrijke ontwikkelingen te raadplegen. Een conclusie kon in dit stadium niet getrokken worden. Dit onderwerp moet verder worden uitgediept vanwege de vele haken en ogen.

Werkwijze: de aanwezigen zijn het eens met de reactie van het bestuur zoals geformuleerd in bijlage 2. Enkele aanvullingen:

- Er is een discussie gevoerd of het wenselijk is dat werkgroepen de beschikking moeten hebben over een vastgesteld budget per jaar. De meningen waren hierover verdeeld. Naarmate de discussie vorderde, waren er steeds minder vrijwilligers die een voordeel zagen in een vastgesteld budget per werkgroep. Het karakter van de werkgroepen verschilt heel sterk.
- Het gesprek tussen redactie en werkgroep internet/beeldbeheer heeft inmiddels plaatsgevonden: er zijn werkafspraken gemaakt. De redactie is door de werkgroep Internet daarnaast geïnformeerd over de inhoud en

werkwijze van de website.

- Over de werving van nieuwe leden is door de aanwezigen nog eens gesteld dat het beste middel om leden te werven de persoonlijke benadering is. Ook werd de suggestie gedaan om de overdrukken van het Kwartaalblad te verspreiden onder bewoners van de Karperkuil. Deze suggestie werd overgenomen.
- Ook werd voorgesteld om op zoek te gaan naar een PR-man of -vrouw. Henk Halsema is bereid een actieplan te maken.

Communicatie: over dit onderwerp stemmen de aanwezigen evenzeer in met de voorstellen van het bestuur. Een korte aanvulling:

- Als suggestie voor een eventuele ledenraadpleging werden genoemd de uitgangspunten van de bestemmingsplannen Noorderveemarkt en Westerdijk.

Slotconclusie:

De aanwezigen gaan met inachtneming van bovenvermelde opmerkingen akkoord met de voorstellen van het bestuur in bijlage 2. Daarnaast wordt geconcludeerd dat de gevoerde gesprekken in een prima sfeer zijn verlopen.

Voorzitter spreekt zijn vertrouwen uit voor de toekomst en dankt alle deelnemers aan dit proces voor hun inzet.

5. Rapportage van de werkgroep Statuten

Het tweede traject betrof de doorlichting van de organisatie van de vereniging door een commissie waarbij ook de statuten konden worden betrokken. Voordat de voorzitter van die commissie het woord krijgt, zegt de voorzitter de commissieleden Tine Eggers, Gerard Beemsterboer en Dick Louwman hartelijk dank voor hun inspanningen.

De heer Louwman behandelt vervolgens de brief d.d. 25 augustus aan het bestuur die als bijlage 3 met de uitnodiging van deze vergadering aan de leden is verspreid en waarin de bevindingen van de commissie zijn weergegeven. De heer Louwman wijst erop dat onderhavige brief (nog) niet met het eindverslag vrijwilligers is afgestemd.

Statuten: de leden stemmen (bij handopsteking) in met het advies artikel 2, 3 en 4 niet aan te passen.

Artikel 5, lid 3: de aanwezige leden zijn het allen eens met het advies van de commissie.

Artikel 6, lid 5 en 6: de aanwezige leden zijn het allen eens met het advies van de commissie.

Artikel 7: geen aanpassing; akkoord van de leden

Artikel 8, lid 1: minimaal aantal bestuursleden 5, maximaal aantal bestuursleden 11: allen eens

Artikel 8, lid 5: over de zittingsduur van eenmaal gekozen bestuursleden bestaan verschillen van inzicht, zelfs binnen het bestuur. De peiling door handopsteking wijst uit dat 40 leden voor visie a. (beperkte zittingsduur van maximaal 12 jaar) zijn, 13 tegen en 1 onthouding.

Omdat dit de meerderheid is zal visie a. in de statuten worden opgenomen.

Frans van Iersel verzoekt bij de uitwerking in overweging te nemen onderscheid te maken tussen voorzitter en overige bestuursleden, gezien het feit dat zich vaak een te kort aan kandidaten voor de voorzittersfunctie voordoet bij vrijwilligersorganisaties. De heer Louwman vindt dit een zinvolle aanvulling.

Artikel 9, lid 1: de leden gaan in meerderheid akkoord met het voorstel alleen de voorzitter door de Algemene Vergadering te laten benoemen.

Artikel 9, lid 5: de aanwezige leden zijn het eens met het advies van de commissie.

Artikel 10, lid 3, 5 en 7: voorstellen van de commissie worden overgenomen.

Artikel 10 lid 4/5: dit artikel vervalt.

Artikel 12, lid 4: over accountantscontrole: Frans van Iersel licht toe dat het inschakelen van een accountantskantoor veel geld kost (orde van grootte € 10.000). In zijn algemeenheid zou de controle op de financiën wel verbeterd kunnen

Er viel veel te stemmen tijdens deze ledenvergadering.

worden b.v. door het instellen van een financiële commissie, een idee waar de leden zich in kunnen vinden. Het voorstel om een accountantscontrole te laten plaatsvinden wordt door de ledenvergadering niet overgenomen.

Artikel 14, lid 4: over stemmen door middel van een machtiging. Bij peiling is er geen duidelijke meerderheid voor of tegen. Besloten wordt dit artikel nogmaals onder de loep te laten nemen door de commissie die e.e.a. uitwerkt.

Artikel 15, lid 2: vaststellen van de notulen van de Bestuurs- en Algemene Ledenvergadering; dient plaats te vinden in en door de eerstvolgende Bestuurs- c.q. Algemene Ledenvergadering en niet door alleen de voorzitter en de notulist; akkoord van de leden.

Artikel 16, lid 7: het voorstel van de commissie wordt overgenomen.

Opmerking over samenstelling van het bestuur; een 'ideale' samenstelling wordt getoond met o.a. vertegenwoordigers van werkgroepen en kandidaatstelling door en vanuit die werkgroepen. Coen Droog licht toe dat dit voorstel in feite haaks staat op wat in het organogram staat: het contact tussen de contactpersonen vanuit het bestuur met die van de werkgroepen waarborgt een goede communicatie. Zo zal de contactpersoon vanuit het bestuur ook aanwezig zijn bij de jaarlijkse bijeenkomst van de betreffende werkgroep. Dus de noodzaak om een vertegenwoordiger vanuit een werkgroep in het bestuur te hebben ontbreekt.

Peiling onder de leden wijst uit dat de huidige situatie blijft gehandhaafd.

Het is de bedoeling dat een in deze vergadering in te stellen Statuten Commissie e.e.a. vorm geeft en de wijzigingen voorlegt aan de voorjaarsledenvergadering 2006. De heren Louwman, Schaper en

Beemsterboer verklaren zich bereid zitting te nemen in de Statuten Commissie, wat met applaus door de leden wordt begroet en een hartelijk dank van het bestuur.

6. Bestuursverkiezing

Er was aanvulling gewenst na het vertrek van mevrouw Marit Veerman en de heer Michel Moeskops en, in deze vergadering het afscheid van penningmeester Frans van Iersel. Allereerst stelt het bestuur voor mevrouw Liesbeth van Apeldoorn te benoemen. Haar achtergrond en motivatie zijn in de convocatie te lezen. Er hebben zich geen tegenkandidaten gemeld. Liesbeth wordt bij acclamatie benoemd.

Het bestuur stelt vervolgens voor de heer Jeroen Spiekker te benoemen; hij heeft zich bereid verklaard lid te worden van het bestuur en de functie van penningmeester over te nemen van Frans van Iersel. Ook zijn achtergrond en motivatie zijn bekend uit de convocatie. Er zijn geen tegenkandidaten. Jeroen wordt eveneens bij acclamatie benoemd. Beide nieuwe bestuursleden worden hartelijk welkom geheten en veel plezier toegewenst in hun nieuwe functie.

7. Voorstel werving nieuw bestuurslid

De huidige voorzitter van onze vereniging, de heer Ton van Weel, heeft te kennen gegeven zijn bestuurslidmaatschap en daarmee zijn voorzitterschap van de vereniging in de loop van 2006 te willen beëindigen. Zijn motivatie is hieronder integraal opgenomen: "Ruim twintig jaar ben ik met veel plezier actief geweest binnen de vereniging, eerst als secretaris, de laatste 10 jaar als voorzitter. Monumentaal Hoorn, die schitterende, maar oh zo kwetsbare stad, ligt mij na aan het hart en dat zal altijd zo blijven. Ook de Vereniging Oud

Hoorn draag ik een zeer warm hart toe en ook dat zal altijd zo blijven. Nu vind ik echter dat het tijd is geworden om het stokje over te dragen aan een nieuw bestuurslid, hopelijk iemand van een jongere generatie. De laatste discussie over de zittingsduur van bestuursleden heeft mij dat nog eens extra duidelijk gemaakt.

Oud Hoorn staat er florissant voor: een flink draagvlak in de Hoornse samenleving, een enthousiaste groep vrijwilligers, een uiterst gevarieerd aanbod van activiteiten en een prachtig, recent uitgebreid verenigingsgebouw midden in de stad. Wat wilt u nog meer? Ik ben daar trots op maar realiseer mij wel dat het succes vele vaders heeft.

Nog een punt bij mijn afwegingen. Ik heb vooral de afgelopen vier jaar gemerkt hoe moeilijk het soms is goed te functioneren naast een echtgenote met een publieke functie. Wij zijn echt twee verschillende personen. Het is jammer dat daar in de praktijk soms anders over wordt gedacht. Al met al redenen genoeg mij terug te trekken. Ik wil graag het werk in de werkgroep Velius V afmaken en, als het bestuur dat wil, in de Publicatiestichting Bas Baltus actief blijven".

Coen Droog wijst op bijlage 4, waarin het bestuur voorstelt een commissie van drie samen te stellen met de opdracht:

- een profiel samen te stellen voor een nieuwe voorzitter
- kandidaten te werven voor het bestuurslidmaatschap, die bereid zijn om de functie van voorzitter te vervullen
- een voordracht op te stellen voor een nieuw bestuurslid, tevens kandidaat-voorzitter, aan de ledenvergadering

Het bestuur stelt vervolgens voor dat de commissie de volgende

samenstelling heeft:

- 1 lid namens het dagelijks bestuur van de vereniging: Nelleke Huisman heeft zich bereid verklaard zitting te nemen
- 1 lid namens het algemeen bestuur van de vereniging: dit wil Jan Floris op zich nemen
- 1 lid op voordracht van de ledenvergadering. Er zijn op dit moment geen belangstellenden

onder de aanwezige leden. Afgesproken wordt dat het bestuur leden hiervoor zal benaderen.

De ledenvergadering gaat met beide voorstellen akkoord.

8. Afscheid van penningmeester Frans van Iersel

Wij nemen vandaag afscheid van een bijzonder mens, van Frans van Iersel, als penningmeester van de

vereniging, aldus de voorzitter. Met de komst van Frans in het voorjaar van 1999 deed niet alleen een verdergaande professionalisering van het financiële beheer zijn intrede in het bestuur maar kregen we er ook een bestuurslid bij dat dacht in termen van beleid, toekomst en verantwoordelijkheden. Geen emotionele termen, maar wel komend uit het hart van deze geboren Horinees: een zeer dynamische jongen. Met de komst van Frans werd de inhoudelijke discussie binnen Oud Hoorn nieuw leven ingeblazen: het ging weer over gemeentelijk beleid, bestemmingsplannen, verenigingsbeleid, stadsbeeld, belachelijke ingrepen, de monumentencommissie, verantwoordelijkheden van politici. Nog belangrijker: zijn actieve en creatieve betrokkenheid bij het wel en wee van stad en vereniging. Hij houdt van zijn stad en weet er veel van. Frans borrelde nog van de ideeën en bracht ze met verve over het voetlicht. Sommige kregen we uitgevoerd (de binnenstadsdiscussie, de website, Hoorn verkoopt zijn topstukken), andere stuitten op praktische uitvoeringsbezwaren (boeken, film, onderzoeken – misschien realiseren we die later nog eens). Hij constateerde dat woningbezit geen kerntaak was en zette de verkoop door van alle panden die geen rijksmonument waren. Frans trad weinig op de voorgrond, hij stuurde meer van binnenuit.

Voorzitter vervolgt: ik was blij met zijn komst en tegelijkertijd was ik ook blij dat er in het bestuur maar één Frans van Iersel zat. Bij discussies gooide hij vaak met de nodige eigenzinnigheid zijn hele gewicht in de schaal en, gesteund door een gevarieerde verbale begaafdheid, kreeg hij vaak de meerderheid aan zijn kant. Hij was soms niet makkelijk voor ons en, ik vermoed, ook niet voor zichzelf. Frans heeft veel

Voorzitter Ton van Weel neemt afscheid van penningmeester Frans van Iersel (links).

voor de vereniging gedaan, was nooit te beroerd om een klus te klaren hoewel je er wijs aan deed hem ook niet voor elke klus te vragen. Door zijn financieel beleid staat de vereniging er rooskleuriger voor dan ooit tevoren en nog tijdens de laatste bestuursvergadering ging het van dik hout over de kosten van de inrichting van het nieuwe OIP. Gedreven, diep gemotiveerd en hardnekkig hield Frans vast aan zijn opvatting. Zeer nauwgezet was hij, deskundig op vele terreinen en behept met een brede maatschappelijke belangstelling. Oud Hoorn heeft veel aan Frans van Iersel te danken. Hij was veel meer dan een penningmeester. Zo moet ik hier ook de harde onderhandelingen met de Stichting Stadsherstel over de uitwisseling van ruimten en de prijs die daaraan hing, noemen. Frans ging ervoor en sleepte er een goede deal uit voor de vereniging. Op de achtergrond hield hij later kritisch voeling met het verloop van het vernieuwbouwproces.

Het zijn de drukke werkzaamheden van zijn eigen bureau die hem nopen het bestuurslidmaatschap op te zeggen, maar Frans is gelukkig niet helemaal voor Oud Hoorn verloren: hij blijft lid van de monumentencommissie en ook in de werkgroep die de discussie gaat voorbereiden over het zg. Handvest (nieuwbouw in een oude stad) blijft hij namens de vereniging actief.

Het afscheidscadeau wordt a.s. dinsdag pas gepresenteerd: *De Nieuwe Dikke van Dale* met CD-rom. Frans mag het fraaie boeket bloemen nu wel in ontvangst nemen.

9. Uitreiking van de jaarljkse onderscheiding

Het is altijd een feestelijk moment, het uitreiken van de jaarljkse onderscheiding aan een persoon of

instelling die zich bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt op het terrein van Hoorns monumentenzorg dan wel geschiedschrijving of historisch onderzoek. Vorig jaar viel die eer te beurt aan de heer Klaas Bakker die tegen alle winden in toch het enorm verwaarloosde pand Oude Doelenkade 27 opknapte. We gaan dat straks met eigen ogen zien.

Nu draagt het bestuur een geheel ander pand voor. De heren Edwin Jongewaard, Kees en Emile Jong (zwagers van Edwin) hebben ervoor gezorgd dat het rijksmonument Ramen 35 is omgezet in vier starterappartementen. Hierbij zijn zij, samen met architect Peter Benjamins, zorgvuldig omgegaan met de monumentale elementen in het pand. Oud Hoorn heeft nooit onder stoelen of banken gestoken dat zij een groot voorstander is van meer woningen boven winkels, vooral in de binnenstad. De woningen in Ramen 35 zijn ontsloten door het ruimen van een decennia lang verscholen steeg. In die steeg werd, vanaf drie meter hoogte, een uitwendig trappenhuis gebouwd. Een creatieve oplossing om de woningen te bereiken zonder de kapper en de bloemenwinkel beneden lastig te vallen. Het oorspronkelijke houtskelet en de originele spanten blijven intact, de z.g. 'krommen' worden gerespecteerd. Het idee om er met een gezin te gaan wonen wordt losgelaten. Er komen vier appartementen. Het eerst inpandig ontworpen trappenhuis gaat niet door: het doorzagen van de oorspronkelijke balkenlaag vindt de monumentencommissie niet goed. De oplossing ligt buiten, een vondst!

Voorzitter stelt de vergadering voor om vandaag het pand Ramen 35 en zijn eigenaren de Oud Hoornonderscheiding te verlenen, wat onder luid applaus wordt aangenomen.

Voorzitter wenst Edwin, Kees en Emile van harte geluk met de onderscheiding en overhandigt het bijbehorende schildje dat een goede plaats aan de gevel zal krijgen.

Rondvraag en sluiting:

Mevrouw Verheuselen vraagt of in de toekomst rekening gehouden wordt met leden die niet in het bezit zijn van e-mail. Voorzitter antwoordt bevestigend.

De heer Ben van Tartwijk bevestigt dat hij zijn eerder genoemde commentaar schriftelijk zal indienen, evenals zijn opmerking over het niet publiceren van de notulen van de ledenvergadering voordat de ledenvergadering deze heeft goedgekeurd. De heer Leetink wijst erop dat dit laatste al aan de orde is geweest en door de Statuten Commissie zal worden meegenomen.

Voorts vraagt de heer van Tartwijk of de afwikkeling heeft plaats gevonden m.b.t. ruimte-tegoed in het OIP. Voorzitter antwoordt dat de wethouder bereid is mee te werken.

De heer Frans Zack vraagt naar de stand van zaken m.b.t. het postuum eren van onze oprichter Kerkmeijer. Voorzitter belooft erop terug te komen. Het Kerkmeijer-de Regtfonds bestaat in 2006 50 jaar; wellicht een goede aanleiding extra aandacht hieraan te besteden.

Mevrouw Willy Mantel vraagt naar de stand van zaken van haar voorstel een huisgenoot voor de helft van de contributieprijs lid van Oud Hoorn te laten worden. Wordt doorgevoerd, antwoordt de voorzitter. Zij meldt zich hierbij als eerste 'huisgenoot' lid aan.

Voorzitter dankt in zijn sluitingswoord alle aanwezigen voor het feit dat er in goede sfeer vergaderd is.

Het documentatiecentrum van Oud Hoorn

November 2005 t/m januari 2006

Christ Stoffelen

De in het vorige artikel aangekondigde reorganisatie van de boeken is in een vergevorderd stadium. Samen met René Blekman, de nieuwe vrijwilliger voor het documentatiecentrum, is er al heel veel werk verzet. Naast de handmatige reorganisatie is het digitaal herordenen van de boeken onder handen genomen. Dit komt de toegankelijkheid van het boekenbestand zeer ten goede. Na het magere resultaat van vorige keer kan ik deze keer gelukkig weer heel wat aanwinsten vermelden. Bij deze bedank ik de gulle gevers van ganser harte. We kregen drie nieuwe uitgaven geschonken. Van de hand van Geeske Bakker, Robert Ballot, Ruud Spruit en Jan Stobbe is het fraaie boekwerk 'De Westfrie Omringdijk'. Het betreft een aardige aanvulling op het standaardwerk van J.J. Schilstra 'In de ban van de dijk' uit 1974. In dit nieuwe boek ligt de nadruk vooral op de geschiedenis rondom de dijk. Zo komt onder meer de strijd tussen de graven van Holland en het Westfrie volk uitvoerig aan de orde. Vooral Willem II en zijn zoon Floris V speelden een grote rol bij de totstandkoming van de Westfrie Omringdijk. Het niveau van Schilstra wordt m.i. in dit werk niet gehaald, maar het is wel makkelijker leesbaar en bevat prachtige foto's, kaarten en prenten. Ook in november 2005 verschenen is het boek 'Van Arbeidersbelang tot Intermaris'. Hans Rijswijk beschrijft hierin onder andere de groei van Hoorn door de eeuwen heen, de Woningwet en de ontwikkeling van de volkshuisvesting van 1905 tot 2005. Ter gelegenheid van de heropening van

Illustratie uit 'Corte Cronikel' (zie pag. 29).

ons verenigingsgebouw op zaterdag 26 november 2005 schonk het Westfries Genootschap ons de in september 2005 verschenen vijfde bundel in de reeks 'Zuks moet je opskroive'. Ook dit boekwerk staat weer vol met leuke Westfrie verhalen, rijmpjes en andere lezenswaardigheden. Bij dezelfde gelegenheid verblijdde de heer Chris Schrickx ons met de trilogie van Cor Bruijn over de Westfrie boer Claes Claeszoon en zijn geslacht. De gehele historie speelt zich af in en om het Hoorn van de vijftiende eeuw.

Dankzij mevrouw Kamper uit Hoorn is het documentatiecentrum een origineel exemplaar van de 'Nieuwe Kroniek van Hoorn' uit 1891 rijker. De schenkster zag dit werk van H. Kroon en F. Kapteijn vele jaren geleden in de stad tussen het afval liggen. Het boek was in slechte staat en daarom heeft mevrouw Kamper het laten restaureren. Wij hebben er een fraai boekwerk aan.

Van de heer J. Kamp uit Heerenveen kregen we een exemplaar van het weekblad 'Noord-Holland in woord en beeld' van zaterdag 20 maart 1926. Het betreft nummer 16 van de tweede jaargang. In het

documentatiecentrum is wel de gehele eerste jaargang aanwezig. Van de tweede jaargang van dit weekblad, waarvan het bureau op Kleine Noord 52-54 gevestigd was, hadden we nog niets. Wouter Magré schonk ons namens zijn vader een vijftal interessante uitgaven op het gebied van constructie, onderhoud, verbeteringen en herstel van gebouwen. Deze boeken vormen een flinke aanvulling van ons bestand op het gebied van monumentenzorg. Van de Bouw-historische Reeks Hoorn kon ik deel 12 aan de verzameling toevoegen. In dit boek, dat de titel draagt 'Het VOC-Pakhuis te Hoorn. Onder de Boompjes 22. Van peperbaal tot tandartsstoel', wordt de laatste anderhalve eeuw geschiedenis van het Oost-Indisch Pakhuis uitvoerig beschreven. Helaas komt de oudste periode, die van 1606 tot 1860 loopt, nauwelijks ter sprake. Hopelijk is dit in de toekomst nog eens het onderwerp van een studie en een uitgave over dit voor Hoorn zo belangrijke gebouw.

Twee ereleden hebben, los van elkaar, onze vereniging de laatste maanden zo veel materiaal geschonken dat we er nog wel een tijdje mee bezig zijn dat te verwerken. Albert de Graaf is thuis flink aan het opruimen en komt regelmatig met heel nuttig materiaal aan. Dat bestaat uit aantekeningen, losse artikelen, bladen, krantenknipsels, foto's en nog meer. Een en ander wordt door de documentalisten en leden van de groep beeldbeheer bestudeerd en ter verwerking verdeeld. Ook Jan Piet van der Knaap heeft ons veel interessants gebracht en, zo verzekerde

hij mij, er is nog meer op komst. Hier gaat het vooral om al dan niet uitgewerkte aantekeningen van de vele studies van hemzelf en wijlen Leo Veerkamp. Er zit echter ook ander materiaal bij. Zo is er een kopie bij van de in een rol geschreven en gefigureerde 'Corte Cronikel' van Cornelius van Hoorn, in 1537 gedrukt door Jan Berntsz. te Utrecht. Op een rol ter grootte van 34 A4-tjes wordt de geschiedenis beschreven vanaf de schepping van de wereld tot op het jaar 1501 na Christus. Door de vele illustraties is het een alleraardigst werk. Een van de vele illustraties bij deze tekst is de hierbij getoonde afbeelding met als randschrift 'Jezus Christus, de zoon gods, werd in Bethlehem geboren in het 42^e [regerings-] jaar van Octavianus [keizer Augustus, c.s.] uit de maagd Maria. [Dit was] onder koning Herodes.'

Het documentatiecentrum is ook weer een aantal interessante aankopen rijker. Als eerste noem ik het boek 'Beurt - en Wagenveren' van J.M. Fuchs uit 1946. Hierin wordt o.a. zeer uitvoerig het ontstaan, functie en betekenis van de beurtveren, wagenveren, de aanstelling der schippers van de beurtveren in de 18^e en 19^e eeuw besproken. De volgende aanwinst is het boekje met de titel 'Straat- en bochtvaarders', zijnde het korte historiel ende journaels aenteykeninge van drie voyagiens. Dit werk is van de hand van David Pietersz. de Vries, artillerij-meester van de Ed. M. Heeren Gecommitteerde Raden van Staten van West-Vrieslandt ende 't Noorderquartier, waerin hy verhaelt wat batailjes hy te water gedaen heeft: yder landschap zijn gedierte, gevogelt, wat soorten van vissen, ... 1618-1625. Een heel leuk boekje is 'Chirurgijns Zee-Compas' van Dr. A.E. Leuftink. Dit werkje uit 1963 was een relatiegeschenk van de Koninklijke Nederlandsche Gist-

en Spiritusfabriek N.V. bij hun nieuwjaarswens voor 1964. De schrijver tracht ons een geïllustreerd inzicht te geven in het leven van de scheepschirurgijn en zijn werk. Bijgaande afbeelding uit het boekje toont hoe destijds de amputatie van een onderbeen er aan toe ging. Een interessante aanwinst is het boek van G. Kamerling uit 1927 met de titel 'Onze Oost. Beknopt geschiedkundig overzicht van Neerlands Indië.' Hierin lezen we de geschiedenis van Nederlands Indië vanaf eind 16^e eeuw tot 1927. Aan de orde komt o.a. de betekenis van de Oost-Indische Compagnie, Kerk en Zending, Cultuur, Staat en Maatschappij onder Nederlands en een korte periode onder Frans gezag. Erg blij ben ik dat ik in december op een boekenveiling een exemplaar in de wacht wist te slepen van 'De oude kloosters en abdijen van het tegenwoordige Bisdom van Haarlem' uit 1882. In dit kerkelijk goedgekeurde werk van R.K. priester P.M. Bots treffen we beschrijvingen aan

van de negen kloosters die binnen de stadswallen van Hoorn hebben gelegen. Ook vinden we er een uitvoerige beschrijving van het Klooster der H. Maria van 't Nieuw Licht bij Hoorn in Westerblokker. Opmerkelijk is dat Bots geen melding heeft gemaakt van het Klooster Bethlehem, dat onlangs zo in het nieuws was als gevolg van de opgravingen aan de Bangert in Blokker. Een heel ander werk is de uitgave uit 1947 'Eus ontdekt West-Friesland' van de hand van Simon van Collem. Tijdens de Tweede Wereldoorlog zat de schrijver enige tijd ondergedoken in Noord-Holland. Hij leefde hier, zonder jodenster, onder de naam Eus. Na de oorlog beschreef de als filmrecensent bekend geworden journalist en omroepmedewerker die periode van zijn leven in deze roman.

Voor zover het laatste nieuws uit het documentatiecentrum. Voor vragen, opmerkingen, schenkingen en anderszins kunt u mij bellen op nummer 0229-235227.

Uit 'Chirurgijns Zee-Compas': amputatie van een onderbeen.

Multifunctionele ruimte in gebruik genomen

Frans Zack

Sinds de heropening van het Oost-Indisch Pakhuis heeft onze vereniging de beschikking over een schitterende multifunctionele ruimte. Tentoonstellingen, vergaderingen, bijeenkomsten; kortom: de ruimte is voor allerlei doeleinden te gebruiken. Bij het in gebruik nemen van deze aanwinst werd het spits afgebeten door de bijzondere expositie over de historie van het pakhuis. Als snel zou deze ruimte ook als vergaderlokaal dienst gaan doen en wel bij de bijeenkomst ter bespreking van de z.g. Kadernota.

Via het kwartaalblad had het bestuur de leden van de vereniging uitgenodigd om op 11 januari j.l. aan deze bespreking deel te nemen. De opkomst was juist groot genoeg om te kunnen toetsen of de nieuwe ruimte aan zijn doel zou voldoen. Het was de opzet van het bestuur om met de leden van gedachten te wisselen over een aantal uitgangspunten van deze kadernota. Daarbij was de leiding bij deze discussie in handen van bestuurslid

Coen Droog, daarbij ondersteund door voorzitter Ton van Weel. De vijf uitgangspunten werden stuk voor stuk onder de aandacht gebracht en uitvoerig besproken. Voorzitter Ton van Weel doet hierover verslag in zijn rubriek 'Van de bestuurstafel'.

Na afloop van deze avond konden men concluderen dat de vereniging er een schitterende ruimte heeft bij gekregen. Alleen bij vergaderingen als deze zal er iets aan het galmen gedaan moeten worden. Als meerdere mensen door elkaar heen gaan praten doet het galmende geluid zeer aan je oren. Dat ondervonden wij als redactie in het verleden ook al eens toen wij in de naastgelegen ruimte zouden gaan vergaderen.

Desondanks kon men na afloop van deze avond concluderen dat na enige aanpassing de vereniging over een uitstekend bruikbare multifunctionele ruimte beschikt. Menige soortgelijke vereniging zou zijn vingers aflikken bij het zien van hetgeen waar onze ver-

eniging aan huisvesting over kan beschikken. Zo hebben mijn vrienden van 'Ons Rotterdam' b.v. maar een armetierig (maar wel gezellig) brugwachtershuisje aan de Gelderse kade. Voorlopig kunnen men in onze verenigings-aanwinst nog de door Marit Veerman samengestelde expositie over 'Het Pakhuis' bewonderen.

Jeugdige belangstelling voor Oud Hoorn

Tijdens de openingsdag van het vernieuwde Oost-Indisch Pakhuis heeft een aantal belangstellenden zich opgegeven als lid van onze vereniging. Zo ook Sergio Swart en Simon Huisman die zich nu de jongste leden van onze vereniging mogen noemen. Op de foto zien we voorzitter Ton van Weel die zich blij verrast toont met de spontane aanmelding van deze jeugdige leden.

Sergio en Simon: welkom in onze vereniging en wij hopen dat wij jullie nog vele jaren tot onze leden mogen rekenen.

Oud Hoorn-voorzitter Ton van Weel (staande) in discussie met de aanwezige leden tijdens de bespreking van de Kadernota in de nieuwe multifunctionele ruimte van het Oost-Indisch Pakhuis.

Nieuwe boeken in de verenigingswinkel

Frans Zack

Op zaterdag 26 november 2005 vond de heropening plaats van de geheel vernieuwde verenigingswinkel annex ontvangstruimte. Vanaf dat moment kan het aanbod van boeken en verder winkelassortiment op een veel overzichtelijker manier gepresenteerd worden. En dat is van belang daar er telkens weer nieuwe boeken en andere artikelen in het aanbod worden opgenomen.

Zo is nu ook het door de Publicatiestichting Bas Baltus uitgebrachte 12e deel in de Bouwhistorische Reeks in de verenigingswinkel verkrijgbaar. Dit boek werd op donderdag 1 december 2005 gepresenteerd en heeft als titel 'Het VOC-pakhuis te Hoorn' (Onder de Boompjes 22) en heeft als ondertitel 'Van peperbaal tot tandartsstoel'. Het pakhuis heeft een lange historie want het werd al in 1606 door de Verenigde Oostindische Compagnie gebouwd. Er is helaas weinig bekend over de eerste eeuwen van de geschiedenis van het pand. Er valt echter genoeg te vertellen over de periode vanaf 1860. Vanaf dat moment werd het pakhuis gebruikt c.q. bewoond door een indrukwekkende stoot van verschillende instellingen en particulieren.

Het boek werd geschreven door Gerdien de Galan, Janneke Groot en Boudewijn van Langen. Het 128 pagina's tellende boek is in de verenigingswinkel verkrijgbaar en kost € 15,-. (In het vorige nummer van het kwartaalblad werd abusievelijk € 20,- genoemd)

Jubileumboek Intermaris

Nieuw in de winkel is ook het jubileumboek dat werd uitgebracht ter gelegenheid van het eeuwfeest van Woonstichting Intermaris. Het boek heeft als titel 'Van Arbeidersbelang tot Intermaris. 100 jaar wonen. Een reis door de tijd'. In het door auteur

Hans Rijswijk samengestelde boek wordt de geschiedenis van de woningcorporaties in Hoorn verteld. Dat begon al met de oprichting van 'De woningvereniging Arbeidersbelang' op 14 november 1905. Deze vereniging krijgt navolging op 6 oktober 1915 met de oprichting van de protestants-christelijke Woningstichting Patrimonium. Op 2 april 1917 komt Woningbouwvereniging 'Goed Wonen' van de grond, in 1919 gevolgd door de katholiek georiënteerde Woningvereniging Mr. Jan Dirckz. Binneblijf. Al in 1966 besluit men samen te gaan werken en komt de Federatie van Woningbouwcorporaties te Hoorn tot stand. Uiteindelijk zal op 22 maart 2001 het geheel de naam Intermaris krijgen.

Het met vele interessante foto's geïllustreerde boek kost slechts € 15,-.

'Hoorn oh ja' editie-2005

Op donderdag 26 januari j.l. werd in de Oosterkerk de 2005-editie van het inmiddels overbekende boek 'Hoorn oh ja' gepresenteerd.

Het is inmiddels traditie geworden dat het eerste exemplaar wordt overhandigd aan de persoon of vertegenwoordiger van de organisatie die op het omslag staat afgebeeld. Voor dit inmiddels 15^e boek is dat de heer Ben Olijve, conciërge bij het Westfries Museum.

Een wel zeer beteuterd kijkende Ben Olijve kijkt samen met freelance-medewerker Marcel de Bruijn naar een lege plek na de grote kunstroof in de nacht van 9 op 10 januari 2005. Nadat Martin Hoiting, voorzitter van de Stichting Hoorn oh ja, het eerste exemplaar had overhandigd, bezong Ben Olijve zijn ervaring op die bewuste dag. En dat was er een van verslagenheid, een nachtmerrie en een zeer bittere teleurstelling.

Ook nu draagt het boek de ondertitel 'Van mensen en dingen die voorbij gingen'. Het geeft een beeld van verschillende gebeurtenissen uit het stadsleven.

De prijs van het boek bedraagt € 7,50. Voorgaande delen zijn voor € 3,- per stuk verkrijgbaar in de verenigingswinkel. De hele complete set, dus inclusief de 2005-editie, is daar verkrijgbaar voor € 47,50.

Martin Hoiting, voorzitter van de Stichting Hoorn oh ja, (rechts) overhandigt het eerste exemplaar van de 2005-editie aan Ben Olijve.

A.G.F. van Weel

Mede gebaseerd op informatie vanuit de gemeentelijke Monumentencommissie en de Welstandscommissie

1 maart 2006

ALGEMEEN

Bij het vastleggen van Hoorns Stadsvisie 2005 heeft de Hoornse raad voor de komende 25 jaar hoogbouw van tien tot zestien bouwlagen verworpen. Hoorns ruimtenood noopt tot z.g. 'inbreilocaties' voor nieuwbouw: Pelmolenpad, Stationsgebied en de Holenweg. De beoogde grootse ontwikkeling van het Stationsgebied is inmiddels van de baan.

De stad (gemeente/Intermaris) heeft plannen om boven de volgende winkels woningen te realiseren: de Schoenenreus aan de Gouw (6 stuks), de passage Blauwe Steen, de voormalige VSB-bank, de winkelpanden van Stumpel (Grote Noord 83/85), Etos (Grote Noord 132/134), Douglas (hoek Grote Noord/Nieuwsteeg) en het V&D-pand aan het Nieuwe Noord. Oud Hoorn heeft de versterking van de woonfunctie van de binnenstad altijd toegejuicht.

De uitgangspunten ten behoeve van het nieuwe bestemmingsplan voor de binnenstad zijn onlangs door het college van B & W gepresenteerd in een z.g. Kadernota. Gelijkijdig is een nota verschenen die verruiming van het Horecabeleid voorstaat. Oud Hoorn heeft inmiddels schriftelijk gereageerd op beide nota's die nog uitgebreid

de inspraak ingaan. Zie ook de rubriek: Van de bestuurstafel.

Achter de Vest 48/50 t/m 56

Intermaris heeft deze panden inmiddels in eigendom verworven en dreigt letterlijk haar vleugels uit te slaan. Eerste ideeën over ingrijpende vernieuwbouw doen het ergste vrezen. Oud Hoorn is blij met de nieuwe functie van de poort die is opgetrokken in de stijl van de Amsterdamse School (toegangspoort tot appartementen Onder de Boompjes 20). Ook de pandjes met gebroken kap die er direct aan grenzen verdienen bescherming.

Achterom 29

Bedrijfspan, oorspronkelijk uit 1770, in verval.

Achterom 38

Plan voor uitbreiding stallingsruimte en realiseren bovenwoning.

Achterom 95 (rijksmonument)

Hoekpand onder hoog met pannen belegd schilddak, windvaan met paarden op de nok (stalhouderij). Pand verkeert in ernstige staat van verwaarlozing.

Achter op 't Zand 48

Nieuwe woning gebouwd, gekenmerkt door een flinke hoogte.

Achterstraat 17 en 41

Gemeente wil meewerken aan de bouw van acht woningen op de locaties Fikke en Veld (tussen de nummers 17 en 21). Er komt een

Achter op 't Zand 48

hoog en volumineus bouwblok in de smalle en kwetsbare Achterstraat. Oud Hoorn heeft aanhoudend gepleit voor twee bouwlagen met een schuine kap of een terugliggende derde bouwlaag. Sloopvergunningen verleend voor de nummers 19 en 21.

Appelhaven 6

Door Stichting Stadsherstel geres taureerde object met appartementen blijkt moeilijk duurzaam 'in de markt te zetten'.

Appelhaven 26rd

Plan voor uitbreiden woning.

Arminiaanse Glop

De gemeente wil (terecht!) geen afsluiting van deze oude steeg in het voormalige schuilkerkengebied. Als we beginnen publiek domein te sluiten vanwege de overlast dan kunnen we de stad wel op slot gooien.

Baadland

Oud Hoorn pleit nog steeds voor een historisch onderzoek naar deze oorspronkelijk zeeverende dijk.

Baanstraat 13

Plan voor uitbreiden woning en plaatsen dakopbouw.

Bangert-Oosterpolder

Bestemmingsplan Bangert en Oosterpolder (herziening ex art. 30 WRO) is in een aangepaste versie vastgesteld. Het plan voorziet globaal in de verwezenlijking van maximaal 3400 woningen in het noordoosten van Hoorn met een bijbehorend voorzieningscentrum, water-, groen- en wegenstructuren. In het plan zijn drie bestaande dorpslinten opgenomen. De vertraagde realisering door procedurele fouten kost de stad zo'n 5 miljoen euro aan renteverlies.

De eerste woningen in Hoorns laatste grote nieuwbouwwijk verschijnen in het open landschap. Oud Hoorns pleidooi voor een cultuurhistorisch onderzoek gekoppeld aan de integratie van karaktervolle elementen uit het verleden (o.a. behoud houten fruitbouwkas) vindt van diverse zijden bijval. In de nieuwe toegangsbrug (kunstbrug) is de loop van het veenriviertje de Kromme Leek alsmede de loop van veel oude sloten verwerkt.

Blauwe Berg 5c

Bouw Regionaal Historisch Centrum vordert gestaag. Hoorn heeft er op een prominente plaats een opvallend gebouw en een stukje rose hemel bij gekregen. Vanaf maandag 27 maart zijn bezoekers welkom in het nieuwe Westfries Archief (info@westfriesarchief.nl).

Commissie Stadsontwikkeling keurt aanleg van giga-dubbelrotonde in de bocht nabij het Missiehuis goed. Gepresenteerd totaalplan ondervindt brede steun. Oud Hoorn maakt zich zorgen over de beoogde kaalslag in de monumentale omgeving van het voormalige missiehuis.

Tweehonderdzesentwintig koophuizen moeten de aanleg van een park, een geluidswal, de rotonde, de bioscoop en de discotheek mogelijk maken!

Blokker

Restanten van het voormalige klooster Bethlehem uit 1475 opgegraven.

Breestraat 3

Gevel aan de zijde van de Trommelstraat: planologische vrijstelling overwogen voor wijziging achtergevel.

Dorpsstraat 285 en 320 – Zwaag

Beide panden zijn aangewezen als gemeentelijk monument

Draafsingel

Oud Hoorn heeft het gemeentebestuur verzocht de totale gevelwand te beschermen. Flinke vorderingen gemaakt met de beschrijvingen en advisering door de monumentencommissie.

Van gemeentewege nieuw aangewezen monumenten in deze stadsingelwand: Draafsingel 43, 44, 45, 52 en 53.

Kunstbrug in de wijk Bangert/Oosterpolder

Draafsingel/Eikstraat

Bouwvergunning aangevraagd voor bouwen van een woongebouw met 51 appartementen Residence Eikstaete, 4 vrijstaande woningen en verbouwen kerk (zie Eikstraat 1) tot 7 wooneenheden. Het totale terrein wordt nu bouwrijp gemaakt.

Draafsingel 57-59

Reconstructie stadsboerderij Meta vordert. Ook de villa Schermeroord herkrijgt haar woonfunctie met behoud van de monumentale waarden. De panden zijn van elkaar los gemaakt.

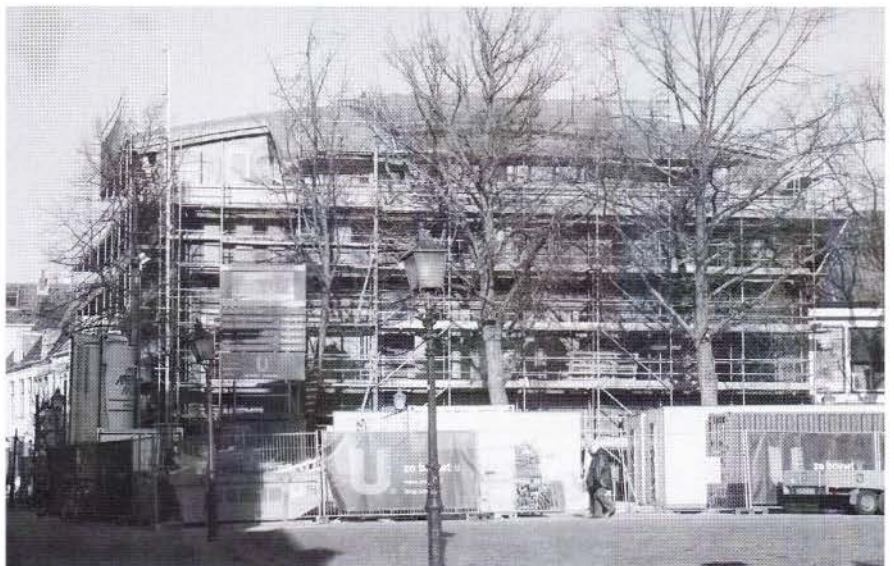
De brug tussen het sportinstituut en de boerderij 'Meta' wordt uitgevoerd in glas, van daklijn tot aan de onderzijde.

Eikstraat 1

(gemeentelijk monument)

Monumentenvergunning aangevraagd voor de verbouwing van de voormalig N-H kerk.

Het kerkgebouw dateert uit 1933-34 en is in de stijl van de late Amsterdamse School ontworpen door de Hilversumse architect C. Trappenburg (o.a. raadhuis Opperdoes).

Grote Noord 2-4-6

Gedempte Turfhaven

Het Hoornse winkeluitstallingsbeleid staat uitstallingen toe tot 120 cm (4 stoeptegels!) mits de doorgang voor het voetgangersverkeer op het trottoir minimaal 150 cm bedraagt. Hoe staat het met het handhavingsbeleid?

Glop 5

Particulier initiatief om te komen tot restauratie van dit unieke ontwerp vindt bijval. Oud Hoorn ziet met belangstelling uit naar het begin van de herstelwerkzaamheden.

Glop

Planologische vrijstelling verleend voor het gedeeltelijk slopen, bouwen en restaureren van de berging gelegen in de tuin van rijksmonument Kerkplein 40; bouwvergunning verleend.

Gouw

Het ziet er naar uit dat ook met de komende versmalling deze winkelstraat een belangrijke rol zal blijven spelen in de verkeersafwikkeling van de binnenstad, zeker nu de afsluiting van de Rode Steen voorlopig van de baan is. De herinrichting staat gepland voor voorjaar 2006.

Gouw nrs 9 t/m 17

Intermaris ontwikkelt plan voor bouw van 15 woningen boven de winkels.

Gouw 19

Plan voor realisering 2 appartementen.

Grote Noord 2-4-6

Met de realisering van het nieuwbouwplan is eindelijk een begin gemaakt. Het wordt een fors gebouw dat in ieder geval bij zal dragen aan het gevoel van besloten-

Gedempte Turfhaven

heid van het plein. Daardoor wordt het pleinkarakter van deze openbare ruimte versterkt. Oud Hoorn pleit voor handhaving van de bomenpartij.

De nieuwbouw op de plek van de voormalige Winstonbioscoop beoogt de ontwikkeling van drie cafés op de begane grond, daarboven een restaurant, op de tweede verdieping drie appartementen en twee penthouses op de derde verdieping als sluitstuk.

Grote Noord 64

Plan voor inbouw van appartementen.

Grote Noord 83 (rijksmonument)

Plan voor de realisering van 8 appartementen door Intermaris.

Grote Noord 85/ Achterom 82 (rijksmonument)

Monumentenvergunning verleend voor veranderen winkelpui. De gevel is 18^e eeuws van oorsprong.

Grote Oost 2-4 (rijksmonument)

Monumentenvergunning aangevraagd voor vervangen dakpannen.

Grote Oost 26 (rijksmonument)

Plan voor het verbouwen van het pand tot woning. Monumentencommissie reageert vooralsnog negatief op het ontwerp van de nieuwe entree.

Grote Oost 28 – beeldbepalend

De verkoop van het voormalig onderkomen van het postkantoor met zijn zeer karakteristieke voorgevel moet een deel van het – financiële – gat van de atletiekbaan opvullen. De Stichting Beeldende Kunst Hoorn betreft binnenkort een deel van het pand.

Grote Oost 29 (rijksmonument)

Planologische vrijstelling verleend voor verbouw garage/berging aan de zijde van de Trommelstraat; wijzigen gevel en uitbreiding berging is akkoord.

Grote Oost 60 (rijksmonument)

Het kwaad van de bonte knaaggever is terug in de kap van de Oosterkerk.

Monumentencommissie adviseert positief inzake het herstellen van de aangetaste delen van de kapconstructie. Ook ten aanzien van de beoogde verandering van een raam wordt positief geadviseerd. Het kerkbestuur heeft een flinke bijdrage ontvangen uit de nieuwe Hoornse Stimuleringsregeling Restauraties Monumenten 2005.

Holenweg

Flinke inbrei-locatie op de plek van de huidige Philipsofstallen; supermarkt op het voormalige terrein van transporteur Groot; er komen daarnaast 80 woningen op datzelfde terrein.

Hoofd

Geduld is een schone zaak maar er is de afgelopen vier jaar niets wezenlijk gebeurd ter versobering van deze historische plek in het havengebied? Het politieke draagvlak was er eind vorige eeuw. Nu nog? Waar is het wachten op?

Italiaanse Zeedijk 34

Karakteristiek pand verwoest door brand.

Johan Messchaertstraat 3

Het Horizon College heeft dit pand inmiddels verkocht aan een projectontwikkelaar. Deze wil het liefst een woonflat realiseren op deze kwetsbare plaats. Oud Hoorn heeft zich altijd verzet tegen sloop van het huidige gebouw, de vroe-

Italiaanse Zeedijk 34

gere Margriet/VGLO-school. Ook deze locatie krijgt een 'inbrei-bestemming', weliswaar op de B-lijst.

Keern

Vele grafmonumenten van oude Hoornse families liggen er verwaarloosd bij.

Snelle actie gevraagd. De gemeente Hoorn heeft al honderden graven beschreven maar geeft geen prioriteit aan deze opdracht. Kan de Stichting Terebindt hier uitkomst bieden? Oud Hoorn heeft gepleit voor plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst.

Kleine Oost/Willemsweg

De eik die geplant is ter gelegenheid van de kroning van koningin Beatrix staat er goed bij. Dat kan niet gezegd worden van het hekwerk en het bordje die het geheel een koninklijke uitstraling moeten geven.

Vergelijkbare objecten in het Ooster- en Noorderplantsoen verdienen ook meer aandacht.

Koepoortsweg 35

Bouwvergunning aangevraagd

voor de verbouw van verpleeghuis Lindendael. Oud Hoorn pleit ervoor dat de oude rooilijn weer wordt teruggebracht.

Koepoortsweg 73

Oud Hoorn maakt zich ernstig zorgen over de staat van onderhoud van dit monumentale pand.

Koewijzend 4 (gemeentelijk monument)

Oud Hoorn steunt initiatief te komen tot behoud fruitkassen als onderdeel van een op te richten Fruitmuseum.

Leliestraat 5

Een van de meest verloederde straten van de stad. Wie heeft er de langste adem?

Gemeenteraad draagt de architect op in overleg te treden met de buurtbewoners.

Nog geen bouwvergunning verleend. Er lijkt geen schot te zitten in deze inmiddels dramatische kwestie.

Liornestraat

Voor aantasting van het gemeentelijk monument van het voormalige TSH-gebouw moet worden gevreesd.

Plan voor omzetting van het complex tot een nieuw wijkcentrum (schaalvergroting!) met 80 tot 100 woningen (weer een z.g. inbreilocatie van de B-lijst); deel van het gemeentelijk monument dreigt daartoe te worden gesloopt. De praktijklokalen met het gezaagte dak worden gesloopt voor 30 tot 40 jongerenwoningen. Oud Hoorn acht dit een niet te verteren vernietiging van het monumentale complex.

Maelsonstraat

Sloop van het schoolgebouw Rotius is in voorbereiding. Plan voor realisering van kantoren en appartementen.

Martelaarsgracht/Onder de Boompjes

Martelaarsgracht

Drietal armzalige bosjes ontnemen het zicht op de historische waterstructuur van Onder de Boompjes naar de Gedempte Turfhaven.

Munnickenveld

Eén van Hoorns fraaiste stadsbeelden, zij het dat dit wordt ontsierd door het autoblik voor de deur. Oud Hoorn blijft zich sterk maken voor een autovrije inrichting van dit meest intieme monumentale stadsdeel. We moeten toch ergens beginnen.

Nieuwland O-Z

Ook hier vertonen de kademuren steeds grotere scheuren.

Nieuwstraat 9/BO

Voormalige winkelpassage Blauwe Steen: realisering bouw van tien tweekamer-appartementen met winkelruimte vordert. De gesloten gevelwand doet het oude stadsbeeld zoveel mogelijk recht.

Nieuwstraat/Wisselstraat

Er hebben zich de afgelopen jaren goede ontwikkelingen voorgedaan in de Nieuwstraat. Straat heeft aan allure herwonnen. Poortje uit 1603

blijft echter verwaarloosd achter; restauratie van de muren en het houten gewelf zijn absoluut noodzakelijk.

Begin negentiger jaren van de vorige eeuw zijn twaalf monumentale stenen poortjes gerestaureerd. Na 10 jaar zouden de poortjes opnieuw een onderhoudsbeurt krijgen. Waar blijft de gemeente Hoorn?

Nieuwstraat – Statenlogement (rijksmonument)

Er gaan stemmen op voor een meer toegankelijk gebruik van dit fraaie rijksmonument met zijn schitterende interieur; Oud Hoorn sluit zich graag aan bij dit initiatief. Tijdelijk ontsierde een alu-pispot met kerstboom het monumentale beeld.

Onder de Boompjes 21 (rijksmonument)

Monumentenvergunning aangevraagd voor herstel voegwerk voorgevel.

Pand verkeert in zeer slechte staat van onderhoud. Eénderde van de restauratiekosten komt voor rekening van Oud Hoorn.

Oostereiland

De gemeente Hoorn overlegt op dit moment met de Rijksgebouwdienst over verschillende herinrichtingsmogelijkheden waarbij de huidige opstallen intact blijven.

De minister laat weten dat de Rijksgebouwdienst geen projectontwikkelaar is en studentenhuisvesting een optie is.

Oud Hoorn vraagt zich af of de gemeente wel moet inzetten op verwerving van het eiland. Eerst het bereikbaarheidsprobleem op een aanvaardbare wijze oplossen alstublieft. Gemeentebestuur wil aanlegsteiger voor salonschepen.

Is elke brugverbinding tussen Visserseiland en Oostereiland verwerpelijk? Hoe wordt het parkeerprobleem dan opgelost? Het idee voor een kanaal door het eiland is wel heel revolutionair.

Oosterplantsoen (rijksmonument)

Stadsherstel bedacht futuristisch bouwplan voor de bloemenkiosk annex openbaar toilet in het rijksmonument. De monumentencommissie adviseerde negatief.

Politieke partijen stellen 'uitsterf-beleid' voor. Het college van B&W heeft een bouwvergunning verleend voor een aangepast ontwerp van een nieuwe bloemenstal: drie meter verplaatsing dicht naar de kruising met de Vollerswaal.

Oud Hoorn blijft zich verzetten tegen verdere aantasting van het rijksmonument.

Opperweg (tussen Schellinkhout en het bedrijventerrein Hoorn 80)

Plan voor plaatsing van drie windturbines met uiterste wiekhoogte van 125 meter. Oud Hoorn steunt de werkgroep in haar strijd tegen deze hoogste regionale bouwwerken.

De gemeente Drechterland heeft

aangegeven niet mee te willen werken. Desondanks brengt de aanvrager het plan in procedure.

Oude Doelenkade

Ottobrug is hard toe aan opknapping.

Pakhuisstraat

Overleg met de gemeente Hoorn over compensatie voor de 2^e en 3^e verdieping verloopt bijzonder traag. Wethouder Monumentenzorg – "Omdat ik u ken" – zegde ooit initiatief daartoe toe. Oud Hoorn heeft besloten het college schriftelijk tot actie op te roepen.

Pakhuisstraat/ hoek Onder de Boompjes

De wandelcorridor tussen parkeergarage en stadscentrum wordt nog steeds ontluisd door een woud van verwijzingsborden zonder enige smaak en samenhang.

Proostensteeg 22

Plan voor vernieuwen voorgevel.

Proostensteeg 22

Proostensteeg 24

Plan voor wijzigen voorgevel.

Provinciale weg

Bouw nieuw Regionaal Historisch Centrum gestart.

Met toepassing van artikel 19 lid 1 van de WRO is vrijstelling en bouwvergunning verleend voor de realisering van een semi-overdekte kunstijsbaan met bijbehorende ontsluitingsstructuur (van rotonde in de Provincialeweg N506 tot en met de aansluiting op de Bobeldijkweg/Keern) in het gebied De Blauwe Berg.

Ramen 18 (rijksmonument)

Monumentenvergunning verleend voor plaatsen poort in Arminiaanse Glop naast monument. Oud Hoorn snapt hier niets van. Zie ook: Arminiaanse Glop.

Rode Steen

Potentiële locatie voor een aantal winterterrassen evenals op de hoek Veemarkt/Noorderstraat, Italiaanse Zeedijk/Hoofd, Nieuwland/-Gedempte Turfhaven.

Oud Hoorn vraagt zich af waarom in de zomermaanden de Rode Steen niet als terrasruimte wordt gebruikt. In andere steden (o.a. Maastricht) steken de kelners ook steeds de straat over.

Steeds keert de discussie terug over deze vermaledijde terrasontwikkeling die lijnrecht staat op de belevingswaarde van aantrekkelijke monumentale gevels. Bescherming van het historisch stadsbeeld staat in woord voorop.

Oud Hoorn vraagt zich af of dat ook uit de daden zal blijken. De gemeentelijke blik, dit keer gericht op Haarlem, bracht tijdens de excursie weinig nieuwe gezichtspunten.

Schelphoek – gelegen aan de Westfriese Omringdijk (provinciaal monument)

Plan voor nieuwe jachthaven; provincie Noord-Holland verleent

Mogelijke locaties winterterras?

De Waag aan de Roode Steen

Sweet Dreams aan de Roode Steen

*Het sparretje op de kop
Veemarkt/Noorderstraat*

*De Volendammer op de hoek
Hoofd/Italiaanse Zeedijk*

*Cosy in de bocht van de
Gedempte Turfhaven en het Nieuwland*

speciale subsidie bij het actieprogramma: 'Water als economische drager'. Over hoeveel z.g. waterwoningen spraken we ook al weer? Krijgt Hoorn straks de primeur van 5 hectare water vol waterwoningen?

Slapershaven

Wat is er van de unieke overtuinen overgebleven?

Stationsplein

Gemeente Hoorn gooit handdoek in de ring: vooralsnog geen reconstructie met nieuwbouw. Ontsierende houten verkooppunten verdienen een uitsterfbeleid geheel in lijn met Oud Hoorns concept: 'stijlvolle stad'.

Vale Hen/Dubbele Buurt

Architect Sjoerd Soeters heeft de eerste ideeën gepresenteerd voor de ontwikkeling van dit gebied. Enthousiaste politieke reacties. Ook Oud Hoorn reageert voor-

zichtig positief. Hoe gaat het nu verder? Hoorn begint weer alle kenmerken te krijgen van 'de stad met een hoog plan gehalte'. Stationsgebied, Westerdijk, Oostereiland, Streektuinen, Bangert/-Oosterpolder, Vale Hen, terrein oude schouwburg, Westerdijk als boulevard, Blauwe Berg, Holenweg, kruispunt Keern – provinciale weg. De hoogste tijd voor prioritering, dachten wij zo.

Wabenstraat

Het complex van het Streekziekenhuis is gesloopt ten behoeve van de bouw van een nieuw woongebied: de Streektuinen. Het plan bestaat uit circa 300 woningen en appartementen. Realisering van deze z.g. 'inbrei-locatie' anno 2007.

Westerblokker

Karakteristieke lintbebouwing. De Raad van State heeft ingestemd met het bestemmingsplan dat hoogbouw tot 10 meter toestaat.

Oud Hoorn blijft zich hard maken voor bescherming van lint, open ruimten daarlangs en de karakteristieke bebouwing. Laat het Beeldkwaliteitsplan maatgevend blijven.

Weeshuiscomplex

Het complex staat praktisch leeg en de bouwkundige staat wordt er niet beter op. Intermaris is de nieuwe eigenaar. Oud Hoorn waakt over de monumentale toekomst van dit unieke complex met binnentuin, inclusief de Mariakapel. Tot nu toe heeft Intermaris zich steeds op verantwoorde wijze gekwetend van haar restauratieve taken. Zal dat zo blijven?

Raad stelt geld beschikbaar voor onderzoek naar de kademuren: restauratie of nieuwbouw?

Westerblokker 110, 118 en 125 – Blokker

Deze drie panden zijn op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst.

Westerdijk (provinciaal monument)

Politiek formuleerde 19 richtinggevendende uitspraken voor de Westerdijk als promenade met boulevard-uitstraling; het pad moet o.a. tweemaal zo breed worden, kan gelardeerd worden met historische lantaarnpalen, vier steigers voor zwemmen en aanmeren zijn mogelijk. Het politieke ambitieniveau overstijgt de financiële ruimte grootscheeps.

Westerdijk 47A

Solitair karakteristiek pand met plat dak (nog steeds!) wacht op de ontwikkelingen op het terrein van de oude schouwburg. Opgravingen aldaar hebben nieuwe infor-

matie opgeleverd over oude dijken en slotenverloop.

Bestemming oud schouwburgterrein onzeker. Vestiging supermarkt verworpen door de raad. Ook Oud Hoorn vreest de verkeersaantrekende werking die van zo'n vestiging uit gaat. Gelden de gemeentelijke uitgangspunten nog steeds? Al met al duurt het weer lang eer het braakliggende terrein nieuwe invulling krijgt.

Westerdijk 48

Oud Hoorn blijft zich verzetten tegen de eventuele sloop van dit karakteristieke pand met zijn typerende gevel. Er is een bouwvergunning aangevraagd voor nieuwbouw na sloop. Voorgenomen

planologische vrijstelling voor het bouwen van een woning.

Wisselstraat 8 (rijksmonument)

Monumentenvergunning aangevraagd voor dit langgerekte pand onder zadeldak. Turks Museum blijft gehuisvest in dit monumentale pand dat eigendom is van Vereniging Hendrick de Keyser: de laatste van de z.g. Top Vijf.

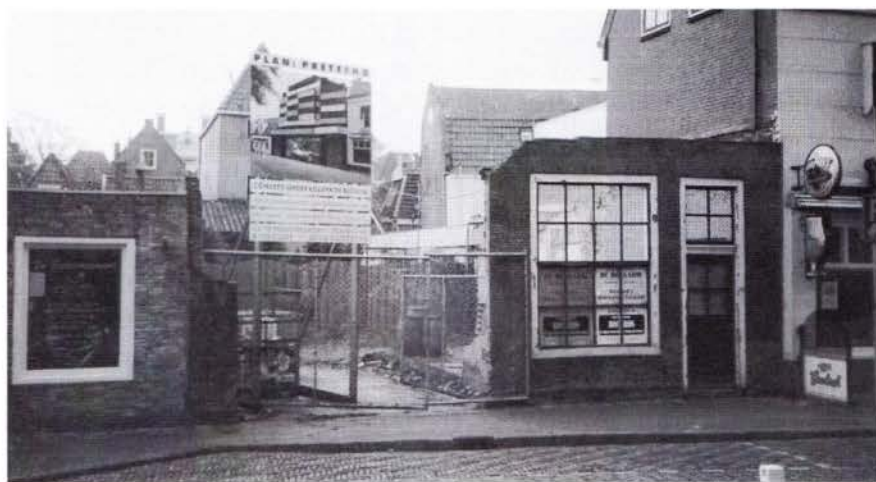
Zon 11

De verloedering van dit markante pand gaat onverminderd door. Wie neemt het initiatief om tot verbetering te komen? De buurpanden zijn acceptabel opgeknapt en vernieuwd.

Gaten in de bebouwing!

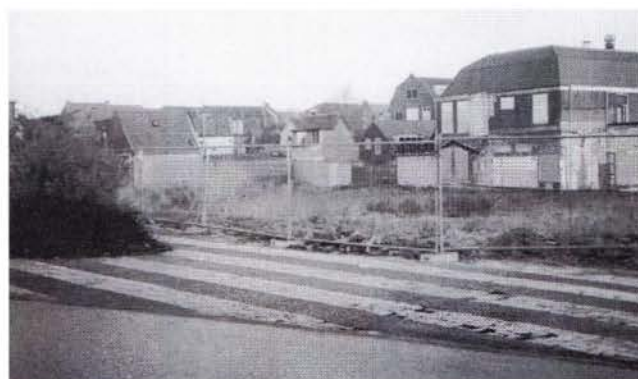
Italiaanse Zeedijk

Kerkplein

Nieuwendam: het gat van Dekker

Locatie oude Parkschouwburg

Men vraagt ons

Henk Saaltink

Langzamerhand begint deze rubriek weer zijn oude, vertrouwde uiterlijk te krijgen na een periode van wanorde. Samen met de andere leden van de redactie van dit blad hebben we getracht ervan te maken wat er van te maken viel, maar dat is ons niet altijd gelukt. Dat het nog zo goed gegaan is, dank ik vooral aan onze onvolprezen Femke en haar rechterhand Frans Zack.

Nu heb ik in de laatste week een probleem gehad, waarop ik hierna in wil gaan.

Allereerst wat ik aan nieuwe puzzels ontving en wat er aan eerder ingezonden puzzels werd opgelost. Van de heer en mevrouw Dick Deen en Yvonne Deen-Alkemade van de Nieuwendam ontving ik een paar 'schoolklasjes', waarschijnlijk van de Sint Jozefschool aan het Achterom en van de familie Plukkel kreeg ik een foto van een werkplaats in de Boterhal.

Wij zullen binnenkort beginnen met het terugbezorgen van alle foto's die nog in ons bezit zijn. Heeft u over enkele weken nog niet al uw materiaal terug ontvangen, laat u ons dat dan weten.

Nu dan eerst de kwestie met M. Anna Hoogland, zuster van Liefde. Deze zuster leverde ons een groot aantal namen van leerlingen op een groepsfoto uit 1941 van de eerste klas van een basisschool in de Hoornse binnenstad. Deze foto is geplaatst op blz. 125 van jrg. 26 van het kwartaalblad. Op de foto zijn onder meer te zien de leerkrachten 1. Zr. Laeta de Haas en juffrouw Serné. Het kwam op R.K. scholen dikwijls voor dat een geestelijke kracht werd bijgestaan door een wereldlijke kracht als onderwijzer. Aldus ook bij deze basisschool in Hoorn.

Nu heeft zich bij mij een dubbele verschrijving voorgedaan: Zr. Laeta de Haas is verwisseld met Zr. Agatha Hoogland. Daarbij trok deze naam een potloodaantekening met zich mee: achter de vermelding was met potlood genoteerd: in latere jaren uitgetreden. Ik heb zonder op de potloodaantekeningen te letten deze meegenomen, zodat er kwam te staan dat Zr. Agatha Hoogland in latere jaren was uitgetreden. Dat is zo ongeveer als de paus verdenken

van echtbreuk. Zr. Agatha heeft onlangs zelfs haar vijftigjarige kloosterjubileum gevierd! Van de potloodaantekening weet ik niets, voor de naamsverwisseling vraag ik oprecht excuus. Ik heb geen behoefte mensen te kwetsen, dat gebeurt al genoeg.

Wat de kleinere correcties betreft het volgende:

Mevrouw Tensen woonde niet in Lindendael maar in de Lindenstraat.

Nr. 8 zal wel Riet Snijders zijn. De schoolklas op de foto was de eerste klas van een lagere school en geen kleuterklas.

Mevr. Janny van der Schuyt gaf nog wat informatie over blz. 44 van jrg. 27. Het is het 7^e leerjaar van de twee opleidingsklassen. Deze klassen werden voor een groot deel bevolkt door leerlingen van buiten Hoorn. Op deze foto zien we de eerste klas die toegang gaf tot de H.B.S. en de Mulo. De informatie die ik hier geef is niet geheel in overeenstemming met eerder ontvangen gegevens, die geheel voor rekening komen van de informanten.

Schoolfoto's in oude stijl

We konden weer op de oude manier met deze rubriek doorgaan, omdat we weer regelmatig foto's ontvingen, waarvan we de voorgestelde personen moesten herkennen. Het waren er nog niet zoveel, maar de kwaliteit was goed. Twee schoolklasjes en een groep mensen.

Volgens de inzenders zien we op de eerste afbeelding ene juffrouw Jonk en verder een jongetje dat Dick Deen heette, de jongen Meissein of Heissen, Huub Hermans, 2 jongens Rijckhof, waarvan we niet weten of ze tot de bekende Hoornse families behoren en dan nog een Hendriks en een Klaassen. Er was ook een Wens Rupert, van wie ik niet weet hoe zijn voor- of de achternaam was. Het lijkt een gewone klas, maar als je deel van die klas hebt uitgemaakt, was het de meest bijzondere klas van de wereld. Achterin een grote kast met de schriften en de reken-, taal- en geschiedenisboekjes. Er heerste in de klas nog een ouderwetse schoolorde, waarbij de armen over elkaar op de rug gevouwen werden. Als die handen onder het schrijfblad verdwenen, kon er op een ongeoorloofde manier mee gefiemeld worden. Het heette dat daarbij seksuele spelletjes werden gespeeld. Het lijkt wel, dat juffrouw Jonk er behoorlijk de wind onder had. Ik had van u graag de namen van alle leerlingen in deze klas. (afb. 1)

Baas met een half hoofd op foto

De tweede foto (afb. 2) is een opname van de Boterhal aan het Kerkplein. Volgens een etiket op

Afb. 1: Schoolfoto, ± 1946/1947. Juffrouw Jonk van de eerste klas van de St. Jozefschool.

Afb. 2: ± 1959. Westfriese werkplaats in de Boterhal. Helemaal achteraan is Pieter Baas.

Afb. 3: Klas 2a van de R.K. Muloschool Onder de Boompjes, oktober 1958.

de foto is dit de 'West-Friese werkplaats in de Boterhal', ca. 1959. Helemaal achteraan staat Pieter Baas. Blijkbaar werden daar in de tijd dat deze foto werd gemaakt, de metalen borden gefabriceerd die op de foto te zien zijn. Behalve deze Pieter Baas is mij geen naam bekend.

De heer Baas was de grootvader van de geefster van deze foto: mevrouw Mieke Plukkel-Langenberg. Haar opa, Pieter Baas, woonde op de Drieboomlaan, op nummer 157. Pieter Baas zou slechts met een half hoofd op de foto staan.

De koperen borden geven meer houvast. Zij verwijzen naar de Hoornse Koperwerk Fabriek van de familie Scholten waarvan de hoofdvestiging gevestigd was op de

plaats van de tegenwoordige Blauwe Steen.

Onder onze lezers moet er vast wel iemand zijn die me kan vertellen, of ik het bij het rechte eind heb en wie er op de foto actief zijn. De vraag is wie we hier zien en of er wat meer te vertellen is over die Hoornse Metaalwarenfabriek en over de werknemers van deze fabriek.

Flinke klas

Klas 2a van de R.K. Muloschool, Onder de Boompjes, oktober 1958, afbeelding 3.

Van links naar rechts zittend: Irene Noordeloos; Tiny Reus; Elly Koning; Rina Groskamp; Tiny Besseling; Annette Willems; Riet Heddes; Toos van Velzen; Ria Sijm

Daarachter: Ineke van Dulmen; Margo Spruit; Peter Haring; Bert Masteling; Nico Ruitenbergh; Chris Hart; Adrie Overman; Ad van Kempen; Piet Fluitman; Bert Koster; Hans Schipper; Tiny Morsch; Yvonne Alkemade; Trees Kuip (?); Helly Loos (?).

Laatste rij: Frans van der Lee; Jan Masteling; Piet van Iersel; Piet op de Kelder; Ton Entius; Albert Vlaming; Peter Scholten; Jan Hack (?); John Kenter; Gerard Plukkel; Ben Stavenuiter en de klassenleeraar Willems.

Er is vast wel iemand, die mij antwoord kan geven op vragen of die zich nog namen kan herinneren die nu nog onbekend zijn. Graag uw reacties naar ons redactieadres: Geldersesteeg 27, 1621 LA Hoorn.

Jaarrekening 2005 en begroting 2006

Jeroen Spiekker

	Werkelijk 2004	Begroting 2005	Werkelijk 2005	Begroting 2006
Verenigingsactiviteiten				
Contributies	45.430	45.000	42.944	41.000
Excursies, cursussen, lezingen e.d.	2.071	2.200	300	2.100
Rente	9.049	13.000	13.895	12.000
Overige	4.316	4.300	4.032	4.500
Totaal inkomsten	60.866	64.500	61.171	59.600
Bureau- en organisatiekosten				
Secretariaat	2.586	3.400	6.962	5.400
Lidmaatschappen en contributies	352	350	66	350
Representatie	1.136	1.500	1.452	1.500
Verzekeringen	580	600	327	600
Promotie	5.563	5.000	4.490	5.000
Vergaderkosten	782	1.000	2.606	1.000
Advieskosten	0	1.000	0	2.000
	10.999	12.850	15.903	15.850
Ledenactiviteiten				
Kwartaalblad	16.633	19.000	18.307	19.250
Gidsen	488	900	480	750
Excursies, cursussen, lezingen e.d.	3.128	7.700	1.396	5.200
Overige	724	5.100	100	4.000
	20.973	32.700	20.283	29.200
Totaal kosten	31.972	45.550	36.186	45.050
	28.894	18.950	24.985	14.550
Producties				
Verkoop winkel/producties	3.467	3.000	5.608	3.500
Inkoop winkel/producties	7.728	7.000	3.721	6.500
Publicaties	190	4.000	0	1.000
Internet- en beeldbeheer	0	1.500	444	1.500
Tentoonstellingen	0	5.000	1.377	5.000
Giften en sponsoring	1.761	3.250	2.000	3.500
	9.679	20.750	7.542	17.500
	- 6.212	- 17.750	- 1.934	- 14.000
Oost Indisch Pakhuis				
Verbouwing en inrichting	1.520	65.000	51.950	17.185
Exploitatie	14.403	20.000	13.934	20.000
Documentatiecentrum	2.984	3.700	1.837	2.750
	18.907	- 88.700	- 67.721	39.935
Samenvatting				
Verenigingsactiviteiten	28.894	18.950	24.985	14.550
Producties	- 6.212	- 17.750	- 1.934	- 14.000
Oost Indisch Pakhuis	- 18.907	- 88.700	- 67.721	- 39.935
Exploitatie panden	3.236	0	0	0
	7.011	- 87.500	- 44.670	- 39.385

Voor de vereniging was een exploitatietekort geraamd ad € 86.600. Gerealiseerd is een tekort van € 44.670. Dit verschil wordt met name veroorzaakt door:

- Lagere kosten Oost Indisch Pakhuis
- Minder kosten voor producties
- Lagere kosten voor ledenactiviteiten
- Lagere contributieopbrengsten

Voor 2006 wordt een tekort geraamd van € 38.885. Dit tekort wordt voornamelijk veroorzaakt door de kosten voor het Oost Indisch Pakhuis (o.a. huur en investeringen) en producties.

Voorgesteld wordt om het resultaat als volgt te verdelen:

- € 51.950 ten laste van fonds Uitbreiding OIP
- € 7.280 toe te voegen aan het eigen vermogen

Oost Indisch Pakhuis

De som der kosten voor 2005 was 22% lager dan de begroting. De kosten verband houdende met verbouwing en (her)inrichting van het Oost Indisch Pakhuis (OIP) zijn hiervoor voornamelijk verantwoordelijk. Indien deze kosten buiten beschouwing worden gelaten, is een daling van € 7.928 waarneembaar, welke voortkomt uit het feit dat de huurverhoging pas in 2006 zal worden toegepast.

In 2006 zal er sprake zijn van hogere exploitatiekosten door de hogere huur die door de Stichting Monumenten Oud Hoorn in rekening wordt gebracht. (2004 en 2005: € 10.000). Na de uitbreiding zal de huur toenemen tot € 15.000. Een hogere huur is noodzakelijk, omdat de (onderhouds)kosten voor het monument hoog zijn.

De verbouwing en (her)inrichtingskosten voor het OIP zijn als volgt te splitsen:

Lectuurkasten, interieur en inrichting	17.925
Bouwkundige aanpassingen	14.727
Installaties	13.955
CV-installatie	2.731
Brandwerende kast	1.451
Systeemplafond	836
Overige	325
Totaal	51.950

In 2006 zal geïnvesteerd worden in de afronding van de verbouwing/(her)inrichting (€ 11.460), de automatisering (ca. € 2.150) en inrichting (ca. € 575). Voorts is rekening gehouden met een post onvoorzien ad € 3.000.

Producties

De uitgaven waren lager dan het begrote bedrag. De inkoop voor de winkel is lager uitgevallen omdat in 2004 150 boeken van Stichting Stadsherstel waren gekocht waarvan er in het jaar 50 zijn geretourneerd. Alle andere posten waren lager omdat geen kosten zijn gemaakt voor nieuwe producties. In 2005 is geen tijd besteed aan het afronden van de videofilm, deze is uitgesteld tot 2006.

De winkelomzet in 2005 is ca. € 2.000 hoger uitgevallen dan vorig jaar en zelfs ca. € 2.500 groter dan begroot.

B&O kosten

De Bestuur- en Organisatiekosten zijn in 2005 gestegen met ca. € 5.000 ten opzichte van 2004. Deze stijging wordt veroorzaakt door de aanschaf van enveloppen en acceptgirokaarten (€ 2.900) en door extra drukwerk voor de ledenvergadering(en) (ca. € 1.200).

Kwartaalblad

In 2005 waren de kosten in lijn met het budget. Wel is een verschuiving waar te nemen tussen de drukkosten en de verzendkosten.

Ledenactiviteiten

De kosten voor de ledenexcursie en de lezingen zijn achtergebleven bij de verwachtingen. De reden hiervoor is dat de activiteit op een andere wijze heeft plaatsgevonden (fietstocht i.p.v. busreis). De voor 2005 geraamde extra kosten voor de cursus bouwkunde zijn doorgeschoven naar 2006. Het betreft de kosten voor het moderniseren van het cursusmateriaal.

Contributies

De groei van de vereniging maakt een pas op de plaats en er is zelfs sprake van een lichte daling. De contributie-

gelden zijn daardoor voor 2005 ca. € 2.000 lager dan geraamd. Voor 2006 wordt uitgegaan van 2.000 leden. De contributie bedraagt vanaf 1 januari 2000 f 45 per jaar. Ook voor 2006 zal de contributie gehandhaafd blijven op € 20,50 (6 jaar ongewijzigd). In de toekomst moet bekeken worden of deze gedragslijn gecontinueerd kan worden.

Renteopbrengsten

De vereniging heeft (extra) inkomsten uit renteopbrengsten omdat de overtollige gelden op een spaarrekening zijn gezet.

Balans

<i>Activa</i>	31-12-2005	31-12-2004	<i>Passiva</i>	31-12-2005	31-12-2004
Rabo ledencertificaten	22.575	22.575	Eigen vermogen	425.208	417.928
Debiteuren	3.187	4.000	Veliusfonds	56.831	56.880
Liquide middelen	515.053	553.475	Uitbreiding OIP	29.015	80.965
			Crediteuren	17.013	9.083
			Vooruit ontvangen	12.748	15.194
	540.815	580.050		540.815	580.050

De debiteuren hebben voornamelijk betrekking op verrekeningen Stichting Monumenten Oud Hoorn.

De crediteuren hebben betrekking op facturen 2005 die voldaan worden in 2006 en verrekeningen met de Stichting Monumenten Oud Hoorn.

Vooruit ontvangen heeft betrekking op in december 2005 ontvangen contributies voor 2006.

Veliusfonds

De komende jaren staat de uitgifte van Velius op stapel (waarschijnlijk in 2007). Het doel van het fonds is om voor Hoorn belangwekkende producties mogelijk te maken. Dit doel kan worden bereikt door middel van garantiestellingen en/of het beschikbaar stellen van financiële middelen. Voor 2003, 2004 en 2005 was aanwending van het fonds niet noodzakelijk. In 2006 zal bepaald worden hoe hoog dit fonds mag worden.

Uitbreiding OIP

Het overleg met de gemeente en de Stichting Stadsherstel om te komen tot uitbreiding van het OIP op de begane grond was eind 2004 afgerond. In de najaarsledenvergadering van 2004 is besloten dat de Stichting Monumenten Oud Hoorn de bovenwoning Pakhuisstraat 1 (gelegen boven informatiecentrum Onder de Boompjes 22) ruilt tegen een uitbreiding op de begane grond. De vermogenspositie van de Stichting Monumenten Oud Hoorn is in relatie tot het bezit (5 rijksmonumenten) van dien aard dat vorig jaar besloten is om de verbouwingkosten, de restauratie van de gevel en de inrichting ten laste te brengen van de vereniging. In de balans is daarvoor € 80.965 gereserveerd. Voor 2005 is daar € 53.327 voor aangewend. In 2006 wordt nog ca. € 11.500 aan kosten verwacht. In 2006 zal dit fonds worden afgewikkeld.

Eigen vermogen

In 2006 zal nader aandacht besteed worden aan de vermogenspositie van de vereniging. Er zal beleid geformuleerd worden m.b.t. het benodigde eigen vermogen en mogelijke reserves/voorzieningen.

Hoorn 650 jaar

In het begin van 2006 heeft het bestuur van de vereniging ideeën ingediend bij Stichting Hoorn 650. Hierna is een kort overzicht van de voorstellen en de daarbij behorende begroting opgenomen.

	Totale kosten	Opbrengst	Subsidie- verzoek	Aandeel VOH
Hertaling van de Kroniek van Hoorn van Th. Velius	100.000	60.000	20.000	20.000
Restauratie maquette Hoorn anno 1650	37.000		27.000	10.000
Het op dvd zetten van oude films over Hoorn en haar inwoners.	36.000	750	30.250	5.000
Tentoonstelling over de tijd van Velius, de stad Hoorn rond 1600	32.000		22.000	10.000
Ontwikkeling van een cd-rom met beeldmateriaal uit de archieven van Oud Hoorn	26.000		16.000	10.000
Totaal	231.000	60.750	115.250	55.000

Of deze aanvragen zullen worden gehonoreerd is nog niet bekend. Het is ook mogelijk dat één of meerdere ideeën door andere instellingen zijn ingediend. De vereniging zal nog moeten bepalen welke ideeën worden uitgevoerd onder welke condities (zoals tijdspad, bijdrage van de Stichting Hoorn 650, samenwerking met derden, e.d.).

Stichting Monumenten Oud Hoorn

Exploitatie

	Werkelijk 2004		Begroting 2005		Werkelijk 2005		Begroting 2006	
Huuropbrengsten	44.216		43.000		39.973		45.000	
Rente en dividend	2.420		2.500		2.934		2.500	
Overige inkomsten	9.000		0		0		0	
		55.636		45.500		42.907		47.500
Vaste lasten panden	4.991		6.000		4.793		5.000	
Onderhoud panden	47.889		10.000		1.870		8.870	
Beheer- & onderhoudskosten	4.212		4.300		4.223		4.300	
Kosten advies en onderzoek	0		2.000		0		2.000	
Totaal kosten		57.092		22.300		10.886		20.170
		- 1.456		23.200		32.021		27.330
Saldo verkoop/aankoop OIP				70.000		81.230		
Totaal exploitatieresultaat				93.200		113.251		

Voor de stichting was voor 2005 een exploitatieoverschot geraamd van € 23.200. Gerealiseerd is een exploitatieoverschot ad € 32.021 (beiden exclusief resultaat op 'ruil' OIP). Deze verbetering wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere onderhoudskosten. Voorgesteld wordt het overschot aan de onderhoudsreserve toe te voegen.

Na de hoge onderhoudskosten in 2004 (schilderen Oost Indisch Pakhuis (OIP) en opknappen Bierkade 10) zijn deze in 2005 afgenomen. In 2006 wordt verwacht dat deze weer op een normaal niveau liggen.

De Vereniging Oud Hoorn betaalde in 2003 aan de Stichting Monumenten Oud Hoorn een huurbedrag dat gelijk was aan de huur die de gemeente in rekening bracht toen deze nog eigenaar was. De huur ad € 2.600 was echter te laag om het onderhoud te voldoen. De huur is daarom in 2004 verhoogd tot € 10.000 per jaar en wordt na de uitbreiding € 15.000 per jaar (met ingang van 2006).

Voor 2006 wordt per saldo een lager exploitatieresultaat verwacht maar nog steeds een overschot van ca. € 27.330.

Balans

De debiteuren hebben betrekking op nog te ontvangen posten:

- subsidie van de gemeente Hoorn, de subsidie van de gemeente Hoorn was in 2004 toegezegd en is in 2006, na afronding van de verbouwing, gedeclareerd.
- een vordering op Vereniging Oud Hoorn omdat deze de bijdrage van de gemeente Hoorn i.v.m. het schilderen van de voorgevel van het Pakhuistheater heeft ontvangen.

<i>Activa</i>	31-12-2005	31-12-2004	<i>Passiva</i>	31-12-2005	31-12-2004
Onroerende goed	1	1	Eigen vermogen	0	0
Rabo ledencertificaten	22.750	22.750	Onderhoudsreserve	182.197	68.946
Debiteuren	13.756	27.273	Crediteuren	3.166	11.973
Liquide middelen	149.267	31.296	Vooruit ontvangen	411	401
	185.774	81.320		185.774	81.320

- vordering op de Vereniging Oud Hoorn uit hoofde van door Stichting Monumenten Oud Hoorn betaalde kosten welke voor rekening zijn van de vereniging.
- nog te ontvangen huur.

De onderhoudsreserve is toegenomen met het exploitatiesaldo. In 2006 zal beleid ontwikkeld worden t.a.v. de onderhoudsreserve (en de behoefte aan eigen vermogen).

De crediteuren omvatten facturen die betrekking hebben op 2005 maar betaald worden in 2006 en een bedrag dat verschuldigd is aan Vereniging Oud Hoorn omdat deze kosten voor Stichting Oud Hoorn heeft betaald.

De post 'Vooruitvangen' heeft betrekking op huur voor de maand januari 2006 die ontvangen is in december 2005.

Stichting Maquette Oud Hoorn

De Stichting Maquette Oud Hoorn is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de maquette, welke momenteel is ondergebracht in het Museum van de Twintigste Eeuw.

De beheerskosten komen voor rekening van de Vereniging Oud Hoorn.

Door het ontbreken van bezittingen en schulden, en het feit dat de exploitatie voor rekening van een derde komt, is geen jaarrekening beschikbaar.

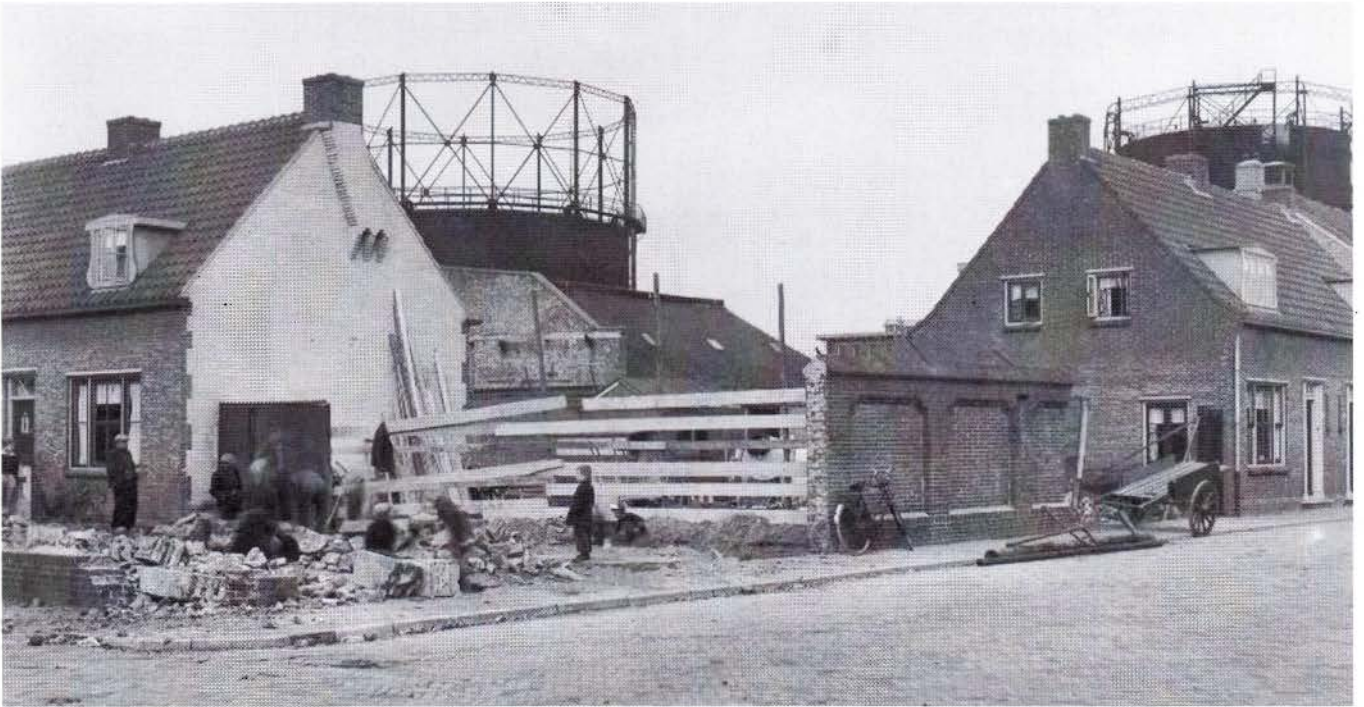
Jeroen Spiekker, penningmeester, 15 februari 2006

De Rijkstuinbouwschool aan de Bontekoestraat: geopend schooljaar 1914, gesloopt najaar 1984. Nu staan hier de klaslokalen van het OSG.

HOE HOORN VERANDERDE

Femke Uiterwijk

Op de hoek van het Gerritsland en de Gasfabriekstraat werd in november 1923 het binnenbadhuis geopend. Het warme water kwam van de gasfabriek, waarvan op de foto nog enkele gebouwen en de twee gashouders zichtbaar zijn. Op 13 september 1947 werd de fabricage van gas gestopt. Op de foto is het badhuis al gesloopt, alleen een stukje muur staat nog overeind. Op de plek van het badhuis en een gedeelte van de gasfabriek werden begin jaren vijftig woonhuizen gebouwd. Ook ver-

scheen langs een gedeelte van het Gerritsland een aantal huizen. Ondertussen zijn in de tachtiger jaren deze pandjes en de resterende gebouwen van de voormalige gasfabriek gesloopt om plaats te maken voor een heel nieuw woonwijkje. Het ontwerp voor deze huizen werd onderdeel van een Europese architectenwedstrijd. Een Deense architect won deze 'prijsvraag' en het resultaat ziet men op de onderste foto, die vanaf dezelfde plek is genomen als de bovenste foto.

